

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Sint-Godelievecollege te GISTEL

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Pedagogisch geheel	34389-126706
Instellingsnummer	34389
Instelling	Sint-Godelievecollege
Directeur	Hugo GEVAERT
Adres	St-Jans-Gasthuisstraat 20 - 8470 GISTEL
Telefoon	059-27.08.80
Fax	059-27.08.88
E-mail	info@sigo.be
Website	http://www.sigo.be
Bestuur van de instelling	VZW Katholiek Onderwijs Hinterland
Adres	St-Jans-Gasthuisstraat 20 - 8470 GISTEL
Scholengemeenschap	SG Ichthus
Adres	Alfons Pieterslaan 21 - 8400 OOSTENDE
CLB	Vrij CLB Oostende - Gistel
Adres	Frère-Orbanstraat 145 - 8400 OOSTENDE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	12-01-2015, 13-01-2015, 14-01-2015, 15-01-2015, 16-01-2015
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	16-01-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	13-02-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Trui VAN RIE
Teamleden	Johanna COEMAN, Henk FORIERS, Veerle INGHELBRECHT, Gino MALFAIT, Marjan MEULEWAETER, Serge SAUBAIN, Marc SMEULDERS, Liesbet WAUMANS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	4
1 SAMENVATTING.....	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET).....	9
3.1.1.2 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/050, D/2006/0279/051).	10
3.1.1.3 Expressie, huishoudkunde, natuurwetenschappen en opvoedkunde in tso tweede graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan D/2011/7841/047).	12
3.1.1.4 Geschiedenis in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Latijn en Wetenschappen (leerplan D/2004/108)	15
3.1.1.5 Geschiedenis in tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan D/2003/0279/006)	16
3.1.1.6 Klassieke studiën in de eerste graad A-stroom in het keuzegedeelte en Latijn in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Latijn (leerplan D/2011/7841/001).	18
3.1.1.7 Latijn in aso tweede graad in de studierichting Latijn en in aso derde graad in de studierichtingen Latijn-moderne talen en Latijn-wiskunde (leerplannen D/2013/7841/002 en D/2006/0279/038)	20
3.1.1.8 Muzikale opvoeding in de A-stroom en in aso tweede graad in de studierichtingen Economie en Wetenschappen (leerplannen D/2009/7841/029 en D/2013/7841/010).....	23
3.1.1.9 Sociale en technische vorming in de eerste graad in de basisoptie Sociale en technische vorming (leerplan D/2001/0279/027).	25
3.1.1.10 Socio-economische initiatie (SEI) en wetenschappelijk werk (WW) in de eerste graad in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan D/2011/7841/009).	26
3.1.1.11 Techniek in de eerste graad A-stroom	27
3.1.1.12 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie en Latijn (leerplan D/2002/0279/047)	29
3.1.1.13 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019)	31
3.1.1.14 Wiskunde in tso tweede graad en in tso derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplannen D/2002/0279/048 d en D/2004/0279/023 b)	33
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	34
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	36
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	36
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	37
4.1 Deskundigheidsbevordering.....	37
4.2 Leerbegeleiding	39
4.3 Afstemming met partners	41
4.4 Evaluatiepraktijk.....	42
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	44

6	STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	46
6.1	Wat doet de school goed?.....	46
6.2	Wat kan de school verbeteren?	46
6.3	Wat moet de school verbeteren?.....	46
7	ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	47
8	OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	47

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Sint-Godelievecollege en de Sint-Godelievecollege Middenschool vormen een grote pedagogische entiteit met een zesjarig aanbod in Gistel en een kleinschalige eerste graad op de vestiging in Eernegem. De A-stroom van de eerste graad wordt zowel in Gistel als in Eernegem aangeboden, de B-stroom enkel in Eernegem. In de bovenbouw richt de school naast een ruime waaier van aso-studierichtingen ook de tso-studierichting Sociale en technische wetenschappen in.

Ondanks haar landelijke ligging telt de school een aanzienlijk aantal leerlingen. Naast de lokale instroom trekt de school ook heel wat leerlingen uit de brede omgeving aan. De leerlingenpopulatie is uitgesproken stabiel. Met uitzondering van de leerlingen die na de eerste en de tweede graad geheroriënteerd worden naar studierichtingen die de school niet aanbiedt, stroomt de meerderheid van de leerlingen door. Het aantal neveninstromers en het aantal leerlingen met schoolse achterstand is beperkt.

De school start vanuit een gunstige beginsituatie, maar weet die ook te verzilveren. Ze boekt goede resultaten met haar leerlingen. Dit geldt zowel voor de attestering als voor de doorstroming. Die resultaten vormen een weerspiegeling van een schoolcultuur die in de kern van haar traditie gericht is op maximale kansen voor alle leerlingen. De resultaten in het vervolgonderwijs sporen met de Vlaamse gemiddelden, maar gelet op het groot aantal aso- en tso-leerlingen die de school aan de eindmeet brengt en die vervolgens deelneemt aan het hoger onderwijs, is ook dit een goed resultaat.

Het erkenningsonderzoek werd gevoerd op basis van een representatief staal van het onderwijsaanbod. Daaruit komt een sterk beeld naar voor: voor heel wat vakken is de leerplanrealisatie een voorbeeld van goede praktijk. Dit geldt voor geschiedenis, huishoudkunde in het beroepsvoorbereidend leerjaar, Latijn, de projectwerking in 1B en wiskunde in het tso. Andere vakken voldoen, maar kunnen nog aan kwaliteit winnen. Voor techniek in de A-stroom en voor de basisoptie Sociale en technische vorming voldoet het curriculum niet omdat het niet goed is afgestemd op de eindtermen en leerplandoelen. De school heeft een visie op de vakoverschrijdende eindtermen (VOET), maar vertaalde deze nog niet in operationele doelen en in een planning. In de praktijk betekent de integratie van de VOET een verrijking voor het curriculum en de vakkendoorbreekende projecten.

Het onderzoek naar de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne dat ook deel uitmaakt van het erkenningsonderzoek toont aan dat er tekorten zijn die de school onvoldoende kent, beheerst en opvolgt. Het is noodzakelijk dat het beleid dit op korte en lange termijn grondig bijstuurt. Er zijn bovendien enkele vakken waar de infrastructuur de leerplanrealisatie in onvoldoende mate ondersteunt. De nieuwbouw zal over enkele jaren aan die noden tegemoet moeten komen.

Naast het voldoen aan de onderwijsdoelen en een selectie van de onderwijsreglementering heeft de inspectie de deskundigheidsbevordering, de leerbegeleiding, de afstemming tussen de school het CLB en externe partners, de evaluatiepraktijk en het algemeen beleid onderzocht.

De schoolleiding creëert heel wat kansen voor beginnende en ervaren leraren om hun deskundigheid doelgericht bij te sturen. Het beleid focust op de aanvangsbegeleiding en de onderwijskundige nascholing. De vakgebonden nascholing behoort tot de autonomie en de verantwoordelijkheid van de vakgroepen. Daarnaast accentueert het beleidsteam het belang van samenwerken en heeft het een zelfevaluatieinstrument voor de vakgroepwerking ontwikkeld. Een aanzienlijk aantal vakgroepen werkt professioneel nauw samen en zet goede resultaten neer. Voor andere is dat minder of niet het geval. Het is dan ook aangewezen dat het beleid die vakgroepen meer resultaatgericht opvolgt.

De expertise die de school op het domein van leerbegeleiding heeft opgebouwd is een voorbeeld van goede praktijk. Dit domein is ongetwijfeld één van haar sterkste troeven. Naast de initiatieven op schoolniveau besteden leraren in hun klaspraktijk actief aandacht aan preventieve basiszorg voor alle leerlingen. Leerlingen met specifieke noden kunnen rekenen op extra ondersteunende maatregelen. De leerlingenbegeleiders willen in de toekomst nog meer inzetten op zorg op maat. Hun doelgerichte ondersteuning wordt door ouders, leerlingen, leraren en de schoolleiding sterk gewaardeerd.

De samenwerking met andere partners heeft een positief effect op de zorgpraktijk van de school. Het CLB coacht en ondersteunt de leerlingenbegeleiders en neemt een aantal leerlinggebonden problemen op zich. Op het vlak van schoolondersteuning blijven evenwel nog kansen onbenut. De GON-begeleiders helpen de school om voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften maatregelen op maat uit te werken, maar door ze nauwer te betrekken bij de verdere uitwerking van de preventieve basiszorg zouden ook zij op het vlak van schoolondersteuning een meer betekenisvolle partner kunnen zijn.

Het beleid stuurt de evaluatiepraktijk vooral organisatorisch en praktisch aan, maar geeft de vakgroepen behoorlijk wat autonomie naar inhoudelijke invulling. Dit zorgt voor grote leraar- en vakgroepgebonden verschillen. In navolging van het kwaliteitsvol deliberatiebeleid en de evaluatie van de attitudes is het van kapitaal belang om een coherent evaluatiebeleid uit te werken dat niet alleen spoort met eindtermen en leerplandoelstellingen, maar ook met de eigen onderwijskundige accenten in verband met leerbegeleiding, project- en procesmatig werken, differentiatie ...

De school wordt geleid door een beleidsteam dat erin slaagt om hedendaagse onderwijskundige prioriteiten te stellen en daar dankzij een laagdremmelige leiderschapsstijl een voldoende breed draagvlak voor weet te creëren. De interne kwaliteitszorg is een belangrijke voedingsbodem voor het zelfkritisch vermogen van het beleidsteam. Het blijft evenwel een uitdaging om die kwaliteitszorg consequent naar het vakkenniveau mee te nemen.

Uit het erkenningsonderzoek, het kwaliteitsonderzoek en het onderzoek naar het algemeen beleid blijkt dat de school slag- en veerkrachtig is. Gelet op de beleidskracht en de veranderingsbereidheid van het schoolteam is het inspectieteam ervan overtuigd dat de school in staat is om haar tekorten zelf bij te sturen. Daarom krijgt de school een gunstig advies.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	muzikale opvoeding, techniek	klassieke studiën
Graad 1 Latijn	muzikale opvoeding, techniek	Latijn
Graad 1 Moderne wetenschappen	muzikale opvoeding, techniek	socio-economische initiatie, wetenschappelijk werk
Graad 1 Sociale en technische vorming	muzikale opvoeding, techniek	sociale en technische vorming
Graad 2 ASO Economie	geschiedenis, muzikale opvoeding, wiskunde	economie
Graad 2 ASO Latijn	geschiedenis, wiskunde	Latijn
Graad 2 ASO Wetenschappen	geschiedenis, muzikale opvoeding	
Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen	natuurwetenschappen, wiskunde	expressie, huishoudkunde, natuurwetenschappen, opvoedkunde
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		economie
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	wiskunde	economie, wiskunde
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen		Latijn
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde	wiskunde	Latijn, wiskunde
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen	geschiedenis, wiskunde	

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

Afstemming met partners

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Doelgerichtheid	De visie en de planning voldoen. Er zijn nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET of op alle leerlingengroepen. De visie op VOET vertrekt van het pedagogisch project van de school. Dat zet in op hartelijkheid, groeien in zelfstandig en permanent leren en op verbondenheid binnen een christelijke zingeving. De school vertaalt de visie nog niet in een concreet actieplan met operationele doelstellingen en een tijdpad, maar de dagdagelijkse schoolwerking getuigt van de voortdurende aandacht voor alle VOET. Na het afronden van de screening binnen de vakken en van de diverse projecten wordt werk gemaakt van een planningsdocument. Ze bewaakt nauwgezet het VOET-bereik bij alle leerlingen. Nu reeds heeft het beleid weet van enkele hiaten onder meer voor de inspanningsverplichting rond technisch technologische vorming. De school plant acties om de hiaten weg te werken.
Ondersteuning	De organisatiestructuur functioneert vrij adequaat. De organisatie en de implementatie van de VOET werd ondersteund door de pedagogische begeleiding. De coördinatie op schoolniveau berust overwegend bij de adjunct-directeur en een aantal werkgroepen. Het beleid besteedt bij de uitvoering veel zorg aan een draagvlak bij het lerarenteam. De talrijke vakoverschrijdende projecten worden expliciet gekoppeld aan de VOET. De communicatie over de VOET ten aanzien van leerlingen en ouders gebeurt vooral naar aanleiding van de organisatie van vakoverschrijdende projecten. Alle participanten worden degelijk geïnformeerd.
Doeltreffendheid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt geregeld tot conclusies en bijstellingen. De school heeft aandacht voor de doeltreffendheid van de VOET-werking. Het projectaanbod wordt afgetoetst aan het VOET-kader en men evalueert voor sommige contexten ook de effecten op de leerlingen, bijvoorbeeld voor de context 'Omgeving en duurzame ontwikkeling'. Zo wordt op basis van de registratie ook het gezondheidsbeleid verder bijgestuurd. De inhoudelijke bijsturing van de projecten binnen de B-stroom gebeurt systematisch. Op het uitvoeringsniveau vertonen de inspanningen nog kwaliteitsverschillen. Voor de evaluatie en bijsturing van de VOET-bijdrage in de vakken vertrouwt de coördinator op de verantwoordelijkheid van de vakgroepen.
Ontwikkeling	Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, maar de breedte en effectiviteit ervan zijn beperkt. De professionalisering maakt deel uit van de kwaliteitszorg met betrekking tot de inspanningsverplichting voor VOET. Directie en middenkader volgden de opleiding van de begeleidingsdienst. Het beleid neemt zich voor om het schoolteam nog meer doelgericht bij het professionaliseringstraject te betrekken.

Politiek-juridische samenleving De meerderheid van de eindtermen/ontwikkelingsdoelen wordt met voldoende diepgang en bij alle leerlingen nagestreefd. De eindtermen rond participatie en besluitvorming komen aan bod in de werking van de leerlingenraden en in een aantal initiatieven die steunen op de inbreng van de leerlingen. Ze kaderen in de schoolcultuur van participatieve besluitvorming. De eindtermen over rechten en plichten, democratie en mondialisering worden tijdens de schoolloopbaan bij alle leerlingen nagestreefd. De leerlingen leren doorheen diverse projecten (mondiale week, debatten, kerstmarkt, samenwerking met de politiediensten...) constructief omgaan met cultuurverschillen, ideologische en psychologische verschillen, en leren daarover hun mening formuleren. Naast een aantal specifieke activiteiten (de mondiale week, debatten, externe sprekers, ...) dragen ook het vak geschiedenis en een seminarie sterk bij.

Mentale gezondheid De meerderheid van de eindtermen/ontwikkelingsdoelen wordt met voldoende diepgang en bij alle leerlingen nagestreefd. De mentale gezondheid van de leerlingen is vanuit het pedagogisch project een belangrijke pijler in de schoolwerking.
De school zet tal van initiatieven op voor het nastreven van de eindtermen over het omgaan met emoties en problemen, met de eigen ontwikkeling en met relaties. In tal van projecten en extramurale activiteiten en contexten leren de leerlingen omgaan met kunst en cultuur. Om de VOET over weerbaarheid invulling te geven, organiseert de school preventieve acties rond het gebruik van genotsmiddelen. De school wil de leerlingen onder meer via het POLS-project in de eerste graad (praktische ondersteuning leren/leven op school) doeltreffend leren om te gaan met taakbelasting en stressvolle situaties.

3.1.1.2 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie en in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplannen D/2006/0279/050, D/2006/0279/051).

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate en met de nodige diepgang gerealiseerd. De evaluatie is valide.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang Zowel in de tweede als in de derde graad is het aanbod van leerplandoelen volledig, evenwichtig en samenhangend. De leraren behandelen de economische theorie in concrete, betekenisvolle contexten waardoor het beheersingsniveau voldoende is afgestemd op de verwachtingen van het leerplan. Ze vullen het leerboek waar nodig aan met relevant eigen materiaal. De leraren spelen voldoende in op de actualiteit en gebruiken hiervoor verschillende media. Ook krijgen de leerlingen heel wat opdrachten waarin ze competenties zoals het toepassen van kennis in nieuwe situaties, het samenwerken in groep, het schriftelijk en mondeling presenteren en het gebruiken van ICT kunnen ontwikkelen.

In de tweede graad voeren de leerlingen een aantal kleine onderzoeksopdrachten uit die hen in aanraking brengen met de opeenvolgende fasen van het onderzoeksproces (oriënteren-voorbereiden-uitvoeren-reflecteren). In de derde graad volgen in beide leerjaren een tweetal grotere opdrachten, die alle elementen van de specifieke eindtermen onderzoekscompetentie omvatten. De vakgroep baseert zich op een leerlijn die een geleidelijk meer zelfstandige aanpak door de leerlingen vooropstelt. In de praktijk gebeurt het formuleren van een onderzoeksvraag en het voorbereiden van het onderzoek op het einde van de derde graad nog te weinig zelfstandig. De leerlingen zetten nog niet volledig de stap van het onderzoekend leren naar het leren onderzoeken.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De school voldoet aan de minimale materiële vereisten van de leerplannen economie.
	De lessen zijn zo geroosterd dat de leerlingen regelmatig over een eigen computer met de nodige software en een internetaansluiting kunnen beschikken. In de andere lokalen is een computer met projectiemogelijkheid aanwezig.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatie is representatief voor het geheel van de leerplandoelen. Er is een correcte spreiding van de vragen over de behandelde leerstof en, in de derde graad, een evenwichtige puntenverdeling tussen algemene economie en bedrijfswetenschappen. De evaluatie van het dagelijks werk gebeurt in beide graden door toetsen en taken.

De toetsen en examens bevatten zowel kennis-, toepassings- als inzichtsvragen. Het niveau van de vraagstelling is doorgaans goed: de meeste leerplandoelen worden bevraagd in contexten en met behulp van de actualiteit. De toetsen en examens zijn verzorgd opgesteld en bevatten een puntenverdeling per vraag. De evaluatie van de onderzoeksopdrachten gebeurt transparant maar is onvoldoende procesgericht.

De vakgroep hecht veel belang aan het regelmatig bevragen van de 'parate kennis'. In plaats van na te gaan of de leerlingen in staat zijn hun voorkennis aan te wenden in concrete probleemstellingen, beogen deze bevragingen echter enkel de reproductie van op zichzelf staande begrippen en concepten

Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Het leerklimaat is aangenaam en veilig. Tijdens de lessen krijgen de leerlingen voldoende mogelijkheden om de behandelde leerplandoelen individueel in te oefenen en toe te passen via opdrachten op de computer.
	De leraren leveren heel wat inspanningen op het vlak van preventieve leerbegeleiding, en maken hierbij onder meer gebruik van het elektronisch leerplatform. Leerlingen maken samenvattingen, leggen begrippenlijsten aan en krijgen extra oefeningen aangeboden. De te kennen leerstof voor toetsen en examens wordt op voorhand duidelijk afgebakend. De leerlingen krijgen feedback op hun toetsen en taken en kunnen de examens nadien inkijken. Ze kunnen terecht in het open leercentrum voor bijkomende uitleg of om extra oefeningen te maken onder begeleiding.
Professionalisering	De leraren zijn professioneel en geëngageerd. De vakgroepwerking berust meer op informele dan op formele contacten. Die worden evenwel niet alleen benut om praktische afspraken te maken, maar ook om het eigen vakdidactisch handelen in vraag te stellen. De vakgroep waakt over de horizontale en verticale samenhang in de leerplanrealisatie en evaluatie.

3.1.1.3 Expressie, huishoudkunde, natuurwetenschappen en opvoedkunde in tso tweede graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan D/2011/7841/047).

Voldoet

De leerplandoelen worden voor alle vakken van het specifiek gedeelte in voldoende mate gerealiseerd. Voor expressie en natuurwetenschappen voldoet de uitrusting, voor huishoudkunde en opvoedkunde zijn er een aantal beperkingen. De leerbegeleiding is kwaliteitsvol en de evaluatie voldoet.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen

De leerplandoelen van expressie en huishoudkunde en een aantal doelen van natuurwetenschappen en opvoedkunde realiseert de school vakoverschrijdend gedurende acht lestijden per week via de werkvorm 'integrale opdrachten'. De vakgroep bewaakt echter onvoldoende de evenwichten tussen de generieke competenties en tussen de vakken. Zo krijgen 'het plannen, voorbereiden en bereiden van een maaltijd' en 'het mondeling presenteren voor een groep' veel meer aandacht dan 'het onderzoeken van sociaal- en natuurwetenschappelijke onderwerpen'. De vakken natuurwetenschappen en opvoedkunde hebben binnen de integrale opdrachten geen volwaardige en diepgaande inbreng. Het wetenschappelijk karakter en de wetenschappelijke benadering van de leerinhouden zijn hierdoor te zwak.

De samenstelling van kleinere groepen voor de 'integrale opdrachten' bevordert het bereiken van de leerplandoelstellingen voor expressie en huishoudkunde.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Binnen de 'integrale opdrachten' zijn de opdrachten voor expressie afgestemd op de leerplandoelen. Uit de planning en het studiemateriaal blijkt dat de leerplandoelen op een evenwichtige wijze aan bod komen en dat het beheersingsniveau aansluit bij de handelingswerkwoorden van die doelen. Verdienstelijk is de aandacht voor de evenwichtige inbreng vanuit de verschillende expressievormen.

De leerplandoelstellingen voor huishoudkunde komen aan bod binnen de 'integrale opdrachten', maar de diepgang verschilt sterk van doel tot doel. Voor de planning vertrekt de vakgroep vanuit de competentie 'binnen een welomschreven opdracht een maaltijd/gerecht voor een groep plannen, voorbereiden en bereiden' en onvoldoende vanuit de leerplandoelen. De vakgroep is recentelijk met de planning vanuit de doelen aan de slag gegaan en heeft de oefening voor het eerste leerjaar van de tweede graad afgerond. Voor het tweede leerjaar werkt het team nog aan een transparant overzicht om de doelen te koppelen aan de 'integrale opdrachten'.

Voor natuurwetenschappen worden de meeste theoretische leerplandoelstellingen thematisch en op het juiste beheersingsniveau aangeboden. Bij de uitwerking van de lessen is er aandacht voor de algemene doelstellingen (onderzoekend leren, wetenschap en samenleving, attitudes). Er worden nipt voldoende laboratoriumoefeningen aangeboden, maar deze practica overstijgen zelden het strikt volgen van een instructieblad. Hierdoor komen het formuleren en staven van een eigen hypothese, het doelgericht waarnemen vanuit een hypothese en het leren inschatten van invloedsfactoren tijdens de practica weinig aan bod. Bij de deelopdrachten natuurwetenschappen binnen de 'integrale opdrachten' blijven kansen liggen om het onderzoekend leren in te oefenen of te verdiepen.

Voor opvoedkunde is er sprake van een voldoende evenwichtige leerplanrealisatie. Dankzij de integratie van opdrachten, oefeningen en levensecht materiaal is er voldoende aandacht voor de doelen die focussen op het toepassingsniveau, als aanvulling en verrijking van de ondersteunende kennis. Het curriculum is in zijn geheel goed op het beheersingsniveau van de leerplandoelen afgestemd.

Ondanks de verdienstelijke pogingen om vakkendoorbrekend te werken, vertoont een deel van de 'integrale opdrachten' onvoldoende samenhang en wetenschappelijke diepgang. Er zijn enkele voorbeelden van goede praktijk die inspirerend kunnen werken om andere projecten kritisch af te toetsen. Ook op het vlak van samenhang tussen de vakken van het specifiek gedeelte en die van de basisvorming kan nog heel wat meerwaarde gecreëerd worden.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Omdat de school nog dit schooljaar start met de bouwwerken van een nieuwbouw waar de studierichting Sociale en technische wetenschappen (STW) een plaats zal krijgen, is het voorlopig voor een aantal vakken nog behelpen met een verouderde of gebrekkige infrastructuur.

De didactische keukens voldoen niet aan de regelgeving op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en er is geen eetruimte voorhanden. Er is geen voldoende ruim lokaal voor opvoedkunde waar leerlingen met rollenspelen en communicatieoefeningen aan de slag kunnen en waar een ruime waaier aan leermiddelen de toepassingsgerichte opdrachten en activerende werkvormen kan ondersteunen. Dit belemmert een gevarieerde leerplanrealisatie.

Voor expressie en natuurwetenschappen is de huidige situatie gunstiger. De lessen voor expressie vinden plaats in een ruim en met gepaste leermiddelen uitgerust lokaal. De lessen natuurwetenschappen worden gegeven in wetenschapslokalen met basisuitrusting, internetaansluiting en mogelijkheid tot projectie. Het didactisch materiaal voldoet aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. In de wetenschapslokalen zijn tablets aanwezig om leerlingen met ICT aan het werk te zetten.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Voor de doelen die in de 'integrale opdrachten' gerealiseerd worden, is de evaluatie en vooral de rapportering weinig transparant. Het spanningsveld tussen de zeer generieke competenties en de leerplandoelen duikt ook in de evaluatie op. Er is geen totaalbeeld over het bereiken van de leerplandoelstellingen voor de vakken expressie en huishoudkunde omdat het evaluatiesysteem gericht is op de competenties. Voor de evaluatie hanteren de leraren criteria, maar ze zijn niet altijd in termen van concreet en waarneembaar gedrag geformuleerd. Er is weinig zelfevaluatie door de leerlingen.

Voor natuurwetenschappen zijn de toetsen en examens verzorgd en visueel ondersteund. De vraagstelling is gevarieerd en peilt naar kennis, inzicht en toepassing. Het beheersingsniveau van de vraagstelling is wisselend: sommige vragen zijn gericht op het leerplandoel, andere enkel op de leerinhoud, sommige vragen zijn contextrijk en vertrekken van voorbeelden, andere zijn louter reproductief. De algemene doelstellingen, in het bijzonder onderzoekend leren, worden weinig meegenomen in de evaluatiepraktijk. De vakgroep heeft nog geen heldere criteria uitgewerkt om ook de vakvaardigheden en -attitudes te beoordelen.

Voor opvoedkunde voldoen de examenvragen aan de criteria voor kwaliteitsvolle evaluatie. Bovendien ontwikkelt het team dezelfde examens voor parallelle klasgroepen. Dit versterkt de gelijkgerichtheid. De examens zijn evenwichtig, transparant en representatief voor het geheel van de doelen. Dat is minder het geval voor de toetsen. Hier zijn er nog aanzienlijke leraarafhankelijke verschillen. Soms is het gewicht van zuiver kennisreproductieve vragen te dominant in vergelijking tot de toepassingsgerichte vragen. Dit wordt ten dele gecompenseerd door de taken en opdrachten die voor het dagelijks werk verrekend worden. Toch staat het team voor de uitdaging om de kwaliteit van de toetsen af te stemmen op die van de examens.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

De leerbegeleiding is gekenmerkt door een preventieve aanpak. Er is aandacht voor gestructureerd leren en voor planmatig en methodisch werken. Dit blijkt onder meer uit het overzichtelijk en goed gedocumenteerd studiemateriaal, uit de duidelijke afspraken, de leerstofoverzichten, de werkmodellen en uit de oplossingskaders bij toetsen en examens en de aandacht voor parate kennis. Leerlingen worden van zeer nabij opgevolgd aan de hand van frequente toetsen, taken en opdrachten. De aandacht voor het bieden van structuur gaat te weinig gepaard met het uitdagen van leerlingen om het eigen leren gaandeweg zelf in handen te nemen. Vak- en leraargebonden gebeurt het leren aan de hand van activerende en gevarieerde werkvormen. Leraren gebruiken het elektronisch platform nog weinig als ondersteunend middel voor de leerbegeleiding. Er zijn extra inspanningen voor leerlingen met specifieke noden. Remediëring voor leerlingen die dit nodig hebben, is inherent aan de aanpak.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

Vorming

De leraren volgen vooral vakgerichte nascholing en voor natuurwetenschappen roepen ze waar nodig de ondersteuning van de pedagogische begeleiding in. De vakgroep STW vergadert per leerjaar wekelijks in het kader van de integrale opdrachten. De teams spannen zich in om bij de uitwerking van de deelopdrachten van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen. Zowel de invulling als de evaluatiepraktijk van de 'integrale opdrachten' zijn vaste agendapunten van het STW-overleg. Gelet op de hiervoor vermelde werkpunten is er nog ruimte voor een doelgerichter overleg met het oog op een evenwichtig en leerplangericht aanbod en een transparante evaluatiepraktijk. Het lerarenteam zou de eigen professionaliteit nog kunnen versterken door te investeren in netwerking met andere scholen en door systematische en gerichte feedback te vragen aan de leerlingen.

3.1.1.4 Geschiedenis in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Latijn en Wetenschappen (leerplan D/2004/108)

Voldoet

De leerlingen realiseren de leerplandoelstellingen en de eindtermen in voldoende mate. De leerplandoelstellingen zitten voldoende herkenbaar vervat in de studie van de historische samenlevingen. De afstemming van de evaluatiepraktijk op de leerplandoelstellingen voldoet.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Bij de selectie en de ordening van de leerinhouden worden de leerplancriteria gevolgd. Er is in de studie van de historische samenlevingen voldoende aandacht voor de opbouw en de integratie van het referentiekader. Er wordt een duidelijke leerlijn gevolgd zowel op gebied van het verwerven van kennis en inzicht in de tijd, de ruimte en de socialiteit. Ook het bekennen in en het beoefenen van de historische vaardigheden gebeuren op het vereiste beheersingsniveau. De historische feiten, begrippen, verklaringen en relaties worden zowel kennisgericht als inzichtelijk benaderd. De historische feiten worden steeds vanuit een probleemstelling besproken en daarbij gaat veel aandacht naar korte of lange termijnontwikkelingen of naar de brede historische context. De leerlingen bestuderen de historische inhouden vanuit gevarieerde documentatie. Historische bronnen en kaarten, cartoons, syntheseseteksten, bijkomende informatie op het leerplatform bieden voldoende kansen om op uitdagende manier het onderzoekend leren aan te zwengelen. De uitvoering van het actief en onderzoekend leren verloopt leerdoelgericht. De nauwkeurig geformuleerde vraagstelling bij elk item in de cursus toont dat er steeds gerichte aandacht is voor een evenwicht tussen kennis, inzicht en het beoefenen van de historische vaardigheden. De leerlijn is ook voor leerlingen herkenbaar want de onderzoekwijzers van de eerste graad worden op een hoger niveau getild. Dit geldt zowel voor de analyse van de bronnen als voor andere aspecten van de toepassing van de historische onderzoeksvaardigheden. Lesobservaties tonen dat de leerlingen vertrouwd zijn met het beoefenen van de historische methode, maar dat zij nog te weinig gewoon zijn om hun leerproces zelf in handen te nemen, ondanks alle mogelijkheden daartoe. Bepaalde opdrachten uit de cursus worden wel individueel of in groep gemaakt en daarna klassikaal besproken en genoteerd.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De leerlingen krijgen in de tweede graad altijd les in een goed uitgerust vaklokaal. Multimedia worden frequent ingezet voor aanschouwelijk onderwijs of voor doelgerichte bronnenanalyse; historische atlanten worden optimaal gebruikt. Aanvullende informatie en ondersteunend materiaal wordt voor de leerlingen ter beschikking gesteld op het elektronisch leerplatform.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

Aan het geproportioneerde aanbod beantwoordt een evenwichtige evaluatie, zowel in het dagelijks werk als in de examens. Het geheel toont dat de leerlingen de leerplandoelstellingen voldoende bereiken. De invulling van de evaluatiepraktijk sluit aan bij de richtlijnen op schoolniveau. De gehele evaluatie sluit inhoudelijk voldoende bij het onderwijsleerproces aan. De examens zijn voor elk leerjaar binnen de vakgroep gescreend. Kennis, inzicht en vaardigheden worden volgens afgesproken puntenverhoudingen geëvalueerd. Aan het beoefenen van de vaardigheden en het ontwikkelen van het historisch inzicht via het begrippenkader wordt eveneens heel gericht aandacht besteed. Dit wordt in aparte toetsen bevraagd en de leerlingen moeten daarop voldoende scores. Alternatieve vormen van evaluatie die het actief en onderzoekend leren stimuleren en valideren komen zelden voor.

De resultaten van de leerlingen en de klasgemiddelden voor geschiedenis voldoen. Ze liggen in de lijn van de resultaten die de leerling globaal gezien behaalt.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De betrokkenheid van leraren en de open manier waarop zij communiceren, dragen bij tot een positief en ondersteunend leerklimaat. De opbouw van de lessen is gevarieerd, interactief en de leerlingen werken gemotiveerd mee. Het lesmateriaal en het eigen cursusmateriaal zijn gestructureerd en sluiten aan bij de lesstructuur. Het onderwijs kadert in actuele contexten. Verwijzingen naar de leefwereld en samenleving wakkeren de motivatie van de leerlingen aan. Het motiverend klasmanagement, werkafspraken en leertips zijn duidelijk herkenbare onderdelen van de leerbegeleiding. Het leermateriaal voor de leerlingen ondersteunt hun leren. Heel wat aandacht gaat naar het aanleren en inoefenen van leerstrategieën. Bij opdrachten en toetsen krijgen leerlingen voldoende instructies over wat verwacht wordt en informatie over wat ze moeten kennen en kunnen. Er is weinig aandacht voor binnenklasdifferentiatie in de vorm van meer uitdagende of bijkomende opdrachten. Eventuele remediëring wordt geïntegreerd in de lessen. De leerlingen kunnen rekenen op feedback na toetsen en examens. In geval van specifieke leerproblemen sluit de leerbegeleiding op vakniveau aan bij de begeleiding op schoolniveau.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De vakgroepwerking geschiedenis vertoont zowel organisatorisch als inhoudelijk voldoende diepgang. De vakgroep heeft zo al heel wat initiatieven genomen en doelgericht leer- en evaluatiemateriaal ontwikkeld. Taken, toetsen en examens worden gescreend. Leerlijnen worden graadoverstijgend opgemaakt en alle extramurale activiteiten worden nauwkeurig voorbereid, geëvalueerd en bijgestuurd. Er is binnen de vakgroep voldoende aandacht voor de implementatie en multiplicatie van gevolgde nascholing. De groepsbevorderende activiteiten zorgen voor een sterke motivering om elke mogelijke verbetering onmiddellijk en het liefst gezamenlijk te realiseren.

3.1.1.5 Geschiedenis in tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan D/2003/0279/006)

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet. De aangeboden leerinhouden worden steeds gekoppeld aan leerplandoelstellingen en eindtermen. De leerlingenevaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelen en de eindtermen.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De leerplanrealisatie wordt gepland vanuit een visie en met expliciete koppeling van de leerinhouden aan alle categorieën leerplandoelstellingen. De jaarplanvordering wordt afgetoetst aan de leerplandoelen. De Nieuwste Tijden en de Eigen Tijd worden voldoende grondig op basis van de meest kenmerkende ontwikkelingen en probleemvelden bestudeerd. Er is voldoende evenwicht in de selectie en ordening van alle deeldomeinen van de socialiteit en voor de interacties op lange en korte termijn.

Er is steeds aandacht voor de integratie van de behandelde leerstof binnen het historisch referentiekader. De studie van historische inhouden gebeurt steeds vanuit kenmerkende probleemstellingen en wordt op basis van nauwkeurig geselecteerd bronnenmateriaal aangereikt. Ook het vakgebonden begrippenkader wordt voldoende geïntegreerd en volgens de leerlijn opgebouwd. Waar het kan wordt de actualiteit opgenomen en verwerkt. Het aanleren en het beoefenen van de historische vaardigheden gebeurt voldoende frequent, en volgens een samenhangende, progressieve leerlijn. De zeer verzorgde zelf samengestelde cursus ondersteunt het leerproces dat

gebaseerd is op bronnenstudie. De daarbij horende vraagstelling is gericht op het beoefenen van de diverse historische vaardigheden volgens het eigen ritme van elke leerling. Lesobservatie toont evenwel dat dit veeleer klassikaal en gestuurd gebeurt. De leerlingen leren op die manier niet die strategieën toe te passen die toelaten om doeltreffend bronnen te selecteren, te bevragen of hun keuze te verantwoorden.

Enkele persoonlijke of groepsopdrachten en ervaringsgerichte activiteiten vormen een meerwaarde in de leerplanrealisatie, bijvoorbeeld het interactief gebruik van het spel “het belang van je stem”, excursies en de participatie aan projecten.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De lessen vinden steeds plaats in een vaklokaal. Het lokaal is door de aankleding een stimulerende leeromgeving. De vakgroep maakt efficiënt gebruik van de meest moderne digitale leermiddelen. De beschikbare informatietechnologie wordt hoofdzakelijk gebruikt om het historisch verhaal en het onderwijsleergesprek te illustreren of te ondersteunen. Het digitale platform van de school wordt eveneens ingezet ter ondersteuning van de leerbegeleiding.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De leerlingenevaluatie is samengesteld uit dagelijks werk en examens. Het dagelijks werk bestaat overwegend uit herhalingstoetsen die zowel het kennisgerichte en het inzichtelijke niveau beogen of die vooral peilen naar de historische vaardigheden. De vraagstelling is steeds verzorgd en sluit nauwkeurig aan bij het onderwijsleerproces. Zoek- en verwerkingsopdrachten met toepassing van de historische methode komen te weinig voor in de evaluatie. De vraagstelling in de examens is taxonomisch geproportioneerd opgebouwd rond kennis, inzicht, vaardigheden en toepassingen. De inhoud van de vragen sluit voldoende bij de leerplandoelen aan. De resultaten geven een betrouwbaar beeld van de mate waarin de leerlingen de leerplanrealisatie bereikt hebben.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De lessen verlopen in een leerlingenvriendelijk, kalm en gestructureerd klimaat. De leraren streven een hoog niveau na en de leerbegeleiding (zowel preventief als curatief) wordt afgestemd op de noden van de individuele leerling. Hiervoor worden binnen de vakgroep afspraken geformuleerd. De historische redenering wordt gestuurd opgebouwd. De leerlingen analyseren de bronnen vooral op het inhoudelijke niveau. De gerichte vraagstelling en het onderwijsleergesprek geven de verdere toelichting. Lesobservatie toont dat leerlingen wel zelfstandig bijkomende historische onderzoeksvragen stellen of het vaak aanvullend historisch kaartenonderzoek zelfstandig beheersen. In het leerproces zijn er weinig opdrachten waarbij de leerlingen zelfstandig bronnen moeten zoeken, selecteren, en verwerken. Dit gebeurt wel, maar het resultaat beantwoordt te weinig aan de betreffende eindtermen. Er is in het leerproces wel voldoende aandacht voor leren leren. Zowel mondeling als in de leerlingencursus wordt duidelijk gemaakt wat de leerlingen moeten kennen en kunnen. Vooral de verwachtingen rond het beheersen van het begrippenkader als drager van het historisch inzicht is voor iedereen duidelijk. De leerlingen worden gericht voorbereid op de herhalingstoetsen en de examens. Er is ook aandacht voor positieve feedback en in geval van minder goede prestaties kan elke leerling rekenen op remediëringlessen en toetsen.

Deskundigheidsbevordering	De vakgroepwerking geschiedenis vertoont zowel organisatorisch als inhoudelijk voldoende diepgang. De vakgroep heeft zo al heel wat initiatieven genomen en doelgericht leer- en evaluatiemateriaal ontwikkeld. Taken, toetsen en examens worden gescreend. Leerlijnen worden graadoverstijgend opgemaakt en alle extramurale activiteiten worden nauwkeurig voorbereid, geëvalueerd en bijgestuurd. Er is binnen de vakgroep voldoende aandacht voor de implementatie en multiplicatie van gevolgde nascholing. De groepsbevorderende activiteiten zorgen voor een sterke motivering om elke mogelijke verbetering onmiddellijk en het liefst gezamenlijk te realiseren.
<i>Overleg</i>	
<i>Vorming</i>	

3.1.1.6 Klassieke studiën in de eerste graad A-stroom in het keuzegedeelte en Latijn in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Latijn (leerplan D/2011/7841/001).

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet. De evaluatie is valide. De materiële uitrusting beantwoordt aan de leerplanvoorschriften.

Onderwijsaanbod	De leerplaninhouden grammatica worden in voldoende mate gerealiseerd.
<i>Volledigheid</i>	Binnen de vakgroep is in ruime mate geïnvesteerd om de invalshoek valentiegrammatica vanuit het nieuwe leerplan te implementeren. De gelijkgerichte aanpak tussen de beide vestigingsplaatsen en tussen de parallelklassen is goed uitgewerkt.
<i>Evenwicht</i>	Nieuwe leerinhouden worden in principe vanuit een zins- en tekstgebonden situatie aangebracht, maar in een aantal gevallen is het grammaticale schema van het leerboek nog te bepalend. De inoefening is voldoende ingebed in een lectuurgebonden context. Wel wordt voor morfologie – weliswaar een leerplandoelstelling – nog expliciet geoefend op de actieve kennis van de grammaticale modellen, en dit buiten zins- en tekstverband. De leerplaninhouden voor de initiatie Grieks worden behandeld.
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

De verwerving van vocabularium komt ruim en genuanceerd aan bod. Er is naast ordening en systematiek ook aandacht voor woordvorming, stamverwantschap, contextgebonden betekenis en het voortleven in moderne talen.

Lectuur krijgt voldoende aandacht, zowel in de lesbesteding als voor methodiek. Binnen de vakgroep is een lectrurmethode uitgewerkt die aansluit bij de valentieprincipes en die progressief en systematisch in de tweede en derde graad wordt uitgebouwd. Leerlingen worden actief bij het leesproces betrokken door het aanbrengen van tekstmarkeringen. Door uitstekend uitgewerkte opdrachten voor zelfstandige lectuur vormt het leesproces een dynamisch aspect in het lektuuronderwijs.

Cultuur is goed geïntegreerd in de lessen en de thema's houden verband met de lectuur. Beeldmateriaal en digitale presentaties ondersteunen het cultuuronderwijs. Er is ook geregeld aandacht voor actualisering. Een aantal intra- en extramurale activiteiten, zoals koken bij de Romeinen en een museumbezoek, vullen het cultuuronderwijs zinvol aan. Het betreffende werkmateriaal is zeer degelijk uitgewerkt.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatiepraktijk is de voorbije schooljaren een expliciet aandachts- en werkpunt in de vakgroepwerking geweest. De leraren zijn geëvolueerd van een traditionele evaluatie naar een bevraging waarin de verschillende leerinhouden grammatica, lectuur en cultuur overwegend geïntegreerd aan bod komen. De examens worden gemeenschappelijk en in overleg opgesteld. Er is zowel voor de toetsen dagelijks werk als voor de examens een gewicht vastgelegd voor de verschillende leerplancomponenten. Er wordt, vooral voor grammatica, een onderscheid gemaakt tussen parate kennis en toepassingen, en ook tussen woordkennis, vormkennis en kennis van zinsleer. Voor de parate kennis gebeurt de toetsing weliswaar nog voornamelijk buiten zins- en tekstverband. Vocabularium wordt genuanceerd en in zinsverband bevraagd. In de lectuurtoetsen en –examens, zowel over behandelde als niet-behandelde tekst, toetst men een brede waaier van competenties die het volledige onderwijs Latijn bestrijken. De leerlingen worden na grote toetsen en examens systematisch geconfronteerd met hun eigen leerproces en resultaten via een reflectie en zelfevaluatie. De leerlingenresultaten variëren van zeer goed tot zwak. Het aantal onvoldoendes blijft beperkt.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	In alle lesgroepen heerst een leerlingenvriendelijk, maar gedisciplineerd leerklimaat, met goede omgangsvormen en communicatie tussen de leraren en de leerlingen. De leerlingen zijn voldoende actief bij het leerproces betrokken, onder meer door de afwisseling in werkvormen. De leerlingen werken, naast de klassikale en leraargestuurde verwerking, geregeld op zelfstandige basis of in groepswerk aan opdrachten. In groeiende mate maken de leraren voor de preventieve en curatieve leerbegeleiding gebruik van het digitale leerplatform. Ze stellen daar leerstofoverzichten, studietips, correctiesleutels en (uitbreidings)oefeningen ter beschikking. Deze laatste zijn in een aantal gevallen zinvol gekoppeld aan de leerbegeleiding op schoolniveau. Andere zijn evenwel nog te sterk gericht op verwerking van grammatica met actieve taalbeheersing of buiten zins- en tekstverband. Er zijn geen ingeroosterde inhaallessen, maar alle leraren zijn vlot beschikbaar voor extra uitleg. Op het einde van het schooljaar is er binnen de vakgroep een uitwisseling en overdracht van de leerlingengegevens en –resultaten.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	In de vestigingsplaats in Gistel is er geen vaklokaal, wel in Eernegem. Het is aangekleed met verwijzingen naar de klassieke wereld, vaak volgens de thema's van de lessen cultuur. In beide vestigingsplaatsen beschikken de meeste leslokalen over een pc en beamer die door de meeste leraren dynamisch worden gebruikt. Voor het aanschaffen van lesmateriaal beschikt de vakgroep over een jaarbudget. Er is een bescheiden vakbibliotheek met onder meer vaktijdschriften, woordenboeken, handleidingen voor leer- en werkboeken, beeldmateriaal en jeugdliteratuur.

Deskundigheidsbevordering Binnen de vakgroep is er de voorbije jaren intensief en frequent overleg geweest voor de implementatie van de vernieuwde leerplannen in de eerste en tweede graad. Aan de basis hiervan lag een ernstige leerplanstudie die heeft geleid tot een gelijkgerichte en toekomstgerichte aanpak voor Latijn, niet alleen in de lespraktijk, maar ook in de evaluatie.

*Overleg
Vorming*

Voor de implementatie van de leerplannen heeft de volledige vakgroep de door de koepel geboden nascholing gevolgd. Verder is men op geregelde basis aanwezig op vakgebonden studie- en contactdagen. Op persoonlijk vlak investeren de leden van de vakgroep ook intensief in de aanmaak van eigen lesmateriaal. Interne professionalisering op basis van vakliteratuur is hiervan het gevolg.

3.1.1.7 Latijn in aso tweede graad in de studierichting Latijn en in aso derde graad in de studierichtingen Latijn-moderne talen en Latijn-wiskunde (leerplannen D/2013/7841/002 en D/2006/0279/038)

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet in beide graden. De evaluatie is zeer valide. De materiële uitrusting volstaat.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

In de tweede graad worden de leerinhouden grammatica van de eerste graad herhaald en verder leerplangericht aangevuld. De aanpak voor grammatica is aangepast aan de leerplanvisie voor valentiegrammatica en wordt, net zoals in de eerste graad, binnen een duidelijk en progressief kader opgebouwd. Ook in de derde graad gebeurt een systematische herhaling van grammatica uit de eerste en tweede graad. In beide graden gebeurt het grammaticaonderwijs functioneel en goed geïntegreerd in lectuur. De leerlingen beschikken over een grammaticaal naslagwerk.

Ook het vocabularium wordt gerepeteerd en verder opgebouwd. Er is daarbij aandacht voor systematiek, woordvorming en –verwantschap, etymologie, contextuele betekenis en het voortleven in moderne talen. Vanaf het tweede leerjaar van de tweede graad wordt in het lesmateriaal van de leerlingen de kennis van het vocabularium gekoppeld aan auteursgebonden lectuur, met een te kennen basisvocabulariumlijst en een ondersteunende woordenlijst.

Voor lectuur volgt men in het eerste leerjaar van de tweede graad het aanbod van het leerboek. De hoeveelheid gelezen teksten voldoet. Vanaf het tweede leerjaar van de tweede graad kiest men voor eigen lesmateriaal, waarin lectuur en cultuur vervat zijn. Daarin zijn alle leerplanauteurs en –aspecten opgenomen. Het begeleidende lesmateriaal dat bestaat uit inleidingen op auteurs, werk en het literair genre, historische situering, grammaticale en inhoudelijke duiding, stilistische verklaringen, receptiegeschiedenis, actualisering en een lectuuroverzicht is zeer rijk en zeer kwaliteitsvol. Het biedt de leerlingen een brede kijk op de lectuur en de actualiteitswaarde ervan. Anderzijds komt door deze uitgebreide omkadering de hoeveelheid gelezen tekst onder druk, en dit vooral in het tweede leerjaar van de derde graad.

Aansluitend op de eerste graad wordt de uitgewerkte lectuurmethode verder uitgebouwd en systematisch door de leraren gehanteerd. Via tekstmarkeringen, met aandacht voor woordgroepen, morfologie en syntaxis, hanteren ook de leerlingen op een bewuste en dynamische wijze het tekstmateriaal. De klassikale lectuur wordt in alle lesgroepen zinvol aangevuld met opdrachten voor zelfstandige lectuur. Het vertaalproces evolueert in de loop van de tweede graad van een (te) kunstmatige weergave van de woordgroepen naar een betekenisgericht tekstbegrip.

Voor het realiseren van de cesuurdoelen en specifieke eindtermen voor onderzoekscompetentie is er vanaf de tweede graad een systematische aanpak. In de tweede graad betreft het leraargestuurde en –ondersteunde opdrachten waarin de verschillende fases van het leren onderzoeken worden opgebouwd. Het betreft vooral opdrachten in groepswork voor zelfstandige en creatieve verwerking van lectuur- en cultuuraspecten. In het eerste leerjaar van de derde graad is een opdracht uitgewerkt over de deelname aan de olympiade Latijn. Deze verwerking is deels (te) leraargestuurd, maar ze inspireert de leerlingen ook tot een bredere wetenschappelijke kijk op tekstvertaling en –interpretatie. In het tweede leerjaar van de derde graad betreft het een leerstofgerelateerd onderwerp waarin zowel het proces als het product centraal staan. De verwerking gebeurt met voldoende diepgang en het taalniveau voldoet. Wel moet worden bewaakt dat in deze groepsopdrachten alle leerlingen actief aan alle fases van het onderzoek participeren.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Net zoals in de eerste graad is de evaluatie grotendeels geëvolueerd naar een geïntegreerde bevraging. De repetitietoetsen over grammatica gebeuren nog slechts uitzonderlijk buiten zins- en lectuurverband. De toetsen en de examens zijn globaal gericht op een brede vraagstelling waarin parate kennis over grammatica en vocabularium en een functionele tekstkennis aan bod komen. Deze toetsen en examens betreffen zowel gelezen teksten als niet-behandelde lectuur. Alle facetten van het leesonderwijs, met recentelijk ook de lectuurmethode op zich, en het begeleidend lesmateriaal zijn hierin opgenomen. De bevragingen zijn deels gericht op de verwerking en reproductie van het lesmateriaal, maar ook transfer van vaardigheden en competenties wordt doorheen het les- en evaluatiemateriaal ingebouwd. De opdrachten voor zelfstandig werk en voor onderzoekscompetentie maken deel uit van de evaluatie dagelijks werk en worden ook opgenomen in de examens.

Binnen de vakgroep zijn zowel voor dagelijks werk als voor de examens gewichten voor de verschillende leerplancomponenten vastgelegd, met een groeiend gewicht voor lectuur en leesvaardigheid. Een aantal attitudes, zoals betrokkenheid, taak- en groepsgerichtheid, worden ook in de evaluatie van het dagelijks werk opgenomen. Voor de beoordeling van de opdrachten voor onderzoekscompetentie houdt men rekening met het proces en het product. Na opdrachten, toetsen en examens worden de leerlingen geconfronteerd met hun eigen leerproces en resultaten via een zelf- en peerevaluatie. Daarin komen de verschillende aspecten van de evaluatie en ook van de eigen attitude aan bod.

De leerlingenresultaten zijn overwegend positief. In de tweede graad zijn er enkele onvoldoendes; in de derde graad slagen alle leerlingen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

In alle lesgroepen heerst een aangenaam, maar gedisciplineerd en dynamisch leerklimaat. Er zijn goede omgangsvormen tussen leraren en leerlingen. De leerlingen worden globaal actief betrokken bij het lesproces. Ze worden door het rijke lesmateriaal breed gevormd en ook uitgedaagd om, in het kader daarvan, standpunten te vormen en te verwoorden. Door de geregelde opdrachten voor zelfstandig werk en de opbouw voor onderzoekscompetentie wordt ook de zelfwerkzaamheid voldoende gestimuleerd. Leerlingen worden ook opgeleid in het systematisch gebruik en hanteren van een woordenboek.

In de tweede graad zijn er, via een stappenplan, preventieve studietips. Curatief zijn er geen ingeroosterde inhaallessen, maar de leraren zijn op vaste tijdstippen beschikbaar voor extra uitleg en oefeningen. Op het digitale leerplatform zijn de correctiesleutels van die oefeningen, lesmateriaal en presentaties beschikbaar.

In de derde graad is de leerbegeleiding vooral gericht op het leren synthetiseren. Op deze manier verwerken de leerlingen gedeeltelijk zelfstandig het uitgebreide lesmateriaal.

Op het einde van het schooljaar is er binnen de vakgroep een uitwisseling en overdracht van de leerlingengegevens en –resultaten.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Er is op de school geen vaklokaal Latijn. Uit het lesmateriaal blijkt dat alle leerlingen een tijdlijn en een landkaart van het Romeinse rijk ter beschikking hebben. Ze hebben ook een overzicht van hun tekstmateriaal en de behandelde items via een lectuur- en cultuurband.

Voor het aanschaffen van lesmateriaal beschikt de vakgroep over een jaarbudget. Er is een bescheiden vakbibliotheek met onder meer vaktijdschriften, woordenboeken, handleidingen voor leer- en werkboeken, beeldmateriaal en jeugdliteratuur.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

Binnen de vakgroep is er de voorbije jaren intensief en frequent overleg geweest voor de implementatie van de vernieuwde leerplannen in de eerste en tweede graad. Aan de basis hiervan lag een ernstige leerplanstudie die heeft geleid tot een gelijkgerichte en toekomstgerichte aanpak voor Latijn, niet alleen in de lespraktijk, maar ook in de evaluatie.

Voor de implementatie van de leerplannen heeft de volledige vakgroep de door de koepel geboden nascholing gevolgd. Verder is men op geregelde basis aanwezig op vakgebonden studie- en contactdagen. Op persoonlijk vlak investeren de leden van de vakgroep ook intensief in de aanmaak van eigen lesmateriaal. Interne professionalisering op basis van vakliteratuur is hiervan het gevolg.

3.1.1.8 Muzikale opvoeding in de A-stroom en in aso tweede graad in de studierichtingen Economie en Wetenschappen (leerplannen D/2009/7841/029 en D/2013/7841/010)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. Dit blijkt uit een voldoende leerplangericht onderwijsaanbod. De evaluatiepraktijk is dynamisch en goed afgestemd op de leerplannen.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Muzikale opvoeding wordt aangeboden binnen de basisvorming van de eerste graad en in het complementair gedeelte van de tweede graad. De leerplandoelstellingen muzikale opvoeding worden in voldoende mate gerealiseerd. De planningsdocumenten zijn uitgewerkt als richtingaanwijzers voor het muziekonderwijs en bieden ondersteuning bij de leerplanrealisatie. Het muziekonderwijs krijgt een vitale invulling en kenmerkt zich door collegiale en kritische reflectie over het geboden onderwijs. De leerplandoelstellingen krijgen hun realisatie vanuit de verschillende muzikale omgangsvormen. De leerplanbehandeling is vrij evenwichtig. Het aanbod voor het instrumentaal musiceren en het ontwerpen van muziek is voorsnog te beperkt uitgewerkt. Dit heeft alles te maken met het te kleine muzieklokaal (zie 'Uitrusting') dat onvoldoende ruimte biedt om een attractief en leerrijk musiceren in flexibele bezetting goed te organiseren. De vocale praxis wordt dynamisch ingevuld. Het liedrepertoire is goed afgestemd op de verschillende lesgroepen en leeftijden. De leraren slagen erin om zingplezier te realiseren en de kwaliteit van het zingen verder aan te scherpen. Uit lesobservaties valt op te maken dat er voldoende lestijd gaat naar het zingen en dat er bij sommige lesgroepen een behoorlijke vocale kwaliteit aanwezig is. De leraren brengen de zangles op een enthousiaste manier en zowel het voorzingen als de begeleiding op klavier en gitaar zijn voortreffelijk. Bewegen op muziek krijgt aandacht en draagt bij tot het muziekplezier van de leerlingen.

Het muziekbeluisteren is interessant uitgewerkt, veelal in relatie tot lesonderwerpen of thema's die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen. De luisterfragmenten zijn representatief en gedoseerd, de geluidstechnische kwaliteit is degelijk. Het spreken over muziek en het verwoorden van de persoonlijke ervaringen bij het omgaan met muziek is tijdens de muzieklessen sterk aanwezig. Dit heeft alles te maken met de sterke interactie gekoppeld aan het inbouwen van veel spreekkansen. De leraren vervullen een voorbeeldfunctie qua uitspraak van het algemeen Nederlands.

Bepaalde lesonderwerpen hebben ook een vakoverschrijdend aspect, zoals de lesmomenten rond het zorgvuldig omgaan met geluid en gehoor die aansluiten bij de gezondheidseducatie.

Ter kennismaking met het concertpodium is er vooral in Eernegem ook samenwerking met de gemeente voor het organiseren van concerten en andere culturele activiteiten.

Het koorleven op school heeft een rijke en mooie traditie dankzij een duurzame en volgehouden inzet van betrokken leraren. Dit parascolaire muziekleven draagt aanzienlijk bij tot de brede en harmonische vorming van de leerlingen. De bekommernis voor het aanhouden van dit waardevol muziekleven, gekoppeld aan het aanbieden van een brede en toekomstgerichte muzikale educatie etaleert het engagement van het lerarenteam. Voorts is het een mooi initiatief om ook in de vestiging Eernegem aan alle leerlingen de kans te bieden om over de middag samen te zingen.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	Het muzieklokaal in Eernegem wordt gedeeld met een aantal andere vakken. Er is voorzien in de minimale materiële eisen die de leerplannen voorschrijven. De akoestiek is behoorlijk en het schoolmeubilair is degelijk en ergonomisch. De ICT-voorzieningen zijn aanwezig en worden goed benut. De geluidsinstallatie is goed. Het muzieklokaal in Gistel voorziet wel in de leerplanvereisten, maar is veel te klein voor een vitale invulling van de instrumentale praxis. Het is aangewezen om het muziekonderwijs in een ruim lokaal te organiseren dat alle kansen biedt voor het musiceren in gemengde bezetting. Voorts heeft het huidig lokaal een opfrisbeurt nodig alsook een meer eigentijdse aankleding. Het huidig muzieklokaal dient ook als repetitieruimte voor het schoolkoor, waarvoor het overigens beter geschikt is.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatiepraktijk vertrekt qua organisatie vanuit afspraken die het resultaat zijn van overleg tussen de schoolleiding en de vakgroep. De leerlingen worden goed geïnformeerd over de inhoud van de evaluatie. De verdere uitbouw van het instrumentaal musiceren dient gekoppeld te worden aan de vastlegging van interessante evaluatiecriteria als stevig kader voor een beheersbare evaluatie van de muziekpraxis. De leerlingenresultaten zijn behoorlijk tot zeer goed. De evaluatiepraktijk is valide en sluit goed aan bij het verstrekte muziekonderwijs. Nazicht van documenten leert dat de evaluatiepraktijk ook gekoppeld is aan individuele opdrachten. Het geheel van de evaluatiepraktijk is uitgebalanceerd tussen muziekpraxis, een brede en algemene muziekkennis en vakgebonden attitudes. Het gebruik van klinkende muziek als vertrekpunt bij de vraagstelling is goed ingebouwd. De evaluatiedocumenten zijn duidelijk qua vraagstelling. Er is veelal een puntenverdeling voorzien, de correcties zijn zorgvuldig en bij het correctiewerk staat vaak aanmoedigende commentaar genoteerd.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De leerbegeleiding is kwaliteitsvol. De instructie is degelijk en er gaat ruime aandacht naar aspecten van leren leren. Voor bepaalde opdrachten worden ook interessante stappenplannen aangeboden. Bij sommige lesgroepen kan een hoger lestempo genomen worden. De muziekles is opgebouwd met variatie aan muzikale omgangsvormen. Uit observaties en gesprekken blijkt dat de leerlingen graag naar de muziekles komen. Er wordt geïnvesteerd in het herhalen van de leerstof en het benutten van de reeds verworven kennis. De leraren maken goed gebruik van de aanwezige ICT-voorzieningen. De sociale en emotionele begeleiding is krachtig geïmplementeerd binnen de muzieklessen. De leerlingen krijgen aanmoediging en bevestiging, en dat binnen een veilig en aangenaam leerklimaat.
Professionalisering Deskundigheidsbevordering	De vakgroep muzikale opvoeding heeft vanuit haar nieuwe samenstelling een verkennende fase achter de rug. Uit gesprek blijkt dat zich nu een dynamisch en interessant forum ontwikkelt voor vakoverleg met leerplanstudie als prioritair agendapunt. Deze positieve investering wordt gekoppeld aan reflectie over het verder zetten van het parascolaire muziekleven op school. Omwille van de verticale leerlijn is het ook aangewezen om per schooljaar een overleg te organiseren met de vakgroep esthetica. De muziekleraren nemen voldoende deel aan vakgerichte nascholing. Hun engagement in de wereld van de amateurkunsten en het koorleven is evenzeer een verrijkende vorm van professionalisering en draagt bij tot het verder verstevigen van het muziekonderwijs binnen het Sint-Godelievecollege.

3.1.1.9 Sociale en technische vorming in de eerste graad in de basisoptie Sociale en technische vorming (leerplan D/2001/0279/027).

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk sluiten onvoldoende aan bij de algemene doelstellingen en de leerplandoelstellingen. De uitrusting voldoet niet.

Onderwijsaanbod	De zeven onderwerpen waarrond de leerplandoelstellingen zijn geclusterd komen aan bod. De uitwerking van de leerplandoelstellingen vertoont echter verschillende knelpunten.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	Het eerste knelpunt is de gebrekkige aandacht voor de algemene doelstellingen in het bijzonder het methodisch leren werken en denkend handelen via het technisch proces. Voor de realisaties (toepassingen vanuit de zeven onderwerpen op basis van het technisch proces) voeren de leerlingen opgelegde opdrachten uit. Hierbij zijn de behoefte, de probleemstelling en de keuze voor een oplossing vooraf door de leraar vastgelegd. Leerlingen leren zich daardoor onvoldoende oriënteren op een probleem, creatief naar oplossingen zoeken, reflecteren... .
<i>Beheersingsniveau</i>	Een tweede knelpunt is het onvoldoende volgen van de leerplanmethodiek, terwijl dit leerplan juist sterk het belang benadrukt van het werken volgens de principes van ervaringsgericht, geïntegreerd, inductief, interactief ... leren. Ook het denkend handelen en handelend denken komen onvoldoende aan bod. De leerplanrichtlijn om het aantal realisaties te beperken en te opteren voor kleine haalbare realisaties wordt niet gevolgd.
<i>Samenhang</i>	Een derde knelpunt is de manier waarop de leerplandoelstellingen binnen de zeven onderwerpen worden aangeboden. De lessen worden opgesplitst in twee uur theorie en drie uur praktijk. In de drie opeenvolgende praktijken werken de leerlingen aan de realisaties. De samenhang van de realisaties met de onderwerpen ontbreekt. Dit druist in tegen het principe van geïntegreerd werken dat centraal staat in het leerplan. De keuze van de toepassingsgebieden voor de realisaties is niet evenwichtig: het aandeel voedselbehandeling overheerst en het werken met materialen en het aandeel sociale activiteiten zijn onvoldoende. Tijdens de theorielessen is er onvoldoende aandacht voor de handelingswerkwoorden uit de leerplandoelstellingen. Zo worden bijvoorbeeld de leerplandoelstellingen in verband met het grafisch voorstellen van tijd, massa/volume, lengte en temperatuur onvoldoende aangereikt. De lesonderwerpen worden onvoldoende in een actuele en (ruimere) sociale context gesitueerd. Het samenspel van theorie en praktijk ontbreekt. Het aanbod is niet in samenhang met verwante vakken zoals techniek, natuurwetenschappen en wiskunde. Deze samenhang wordt nochtans door het leerplan benadrukt.
Uitrusting	De praktijklessen voor de realisaties vinden plaats in een lokaal voor voedselbehandeling. Dit lokaal voldoet niet aan de regelgeving op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Slechts sporadisch wordt uitgeweken naar een polyvalent lokaal voor het werken met materialen. Informatiebronnen, meetinstrumenten, klein werkmateriaal en apparaten zijn onvoldoende aanwezig in de lokalen waar de lessen plaatsvinden. Er wordt geen gebruik gemaakt van lokalen of leermiddelen vanuit de vakken techniek of natuurwetenschappen.
<i>ICT</i>	
<i>Inzet uitrusting</i>	
<i>Leermiddelen</i>	

Evaluatiepraktijk	De knelpunten in het onderwijsaanbod komen ook voor in de evaluatiepraktijk.
<i>Evenwicht</i>	De evaluatie maakt een onderscheid tussen theorie en praktijk. Er is geen
<i>Volledigheid</i>	samenhang tussen beide.
<i>Beheersingsniveau</i>	Toetsen en examens zijn vooral gericht op het reproduceren van kennis. De
<i>Transparantie</i>	toets- en examenopgaven hebben niet het juiste beheersingsniveau. Ze sluiten
	aan bij de onderwerpen, maar zijn niet afgestemd op de leerplandoelen.
	Verschillende leerplandoelen worden geëvalueerd aan de hand van contextloze
	berekeningen en vraagstukken.
	De evaluatie van de praktijk is te eenzijdig gericht op de uitvoering en op het
	product. De evaluatiecriteria zijn onvoldoende transparant. De oriënteringsfase
	van het technisch proces maakt geen deel uit van de opdracht voor de realisaties
	en wordt dus niet geëvalueerd.
Leerbegeleiding	Er is aandacht voor gestructureerd leren en voor planmatig werken. De aandacht
<i>Preventief</i>	voor het bieden van structuur gaat echter te weinig gepaard met het uitdagen
<i>Curatief</i>	van leerlingen om het technisch denkproces gaandeweg zelf te leren doorlopen.
	Het leerklimaat is veilig en ondersteunt het leren. Voor leerlingen met specifieke
	noden zijn er extra inspanningen.
Deskundigheidsbevordering	De vakgroep Sociale en technische vorming (STV) is beperkt en sluit niet aan bij
<i>Overleg</i>	vakgroepen van andere vakken en/of studierichtingen. Overleg is er enkel in het
<i>Vorming</i>	kader van praktische en organisatorische aspecten. Ook het maken van de eigen
	cursus (enkele jaren terug) is onvoldoende ondersteund en gepaard gegaan met
	inhoudelijk leerplanoverleg.

3.1.1.10 Socio-economische initiatie (SEI) en wetenschappelijk werk (WW) in de eerste graad in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan D/2011/7841/009).

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in het specifiek gedeelte van de basisoptie Moderne wetenschappen in voldoende mate gerealiseerd.

Onderwijsaanbod	De realisatie van de leerplandoelen SEI is volledig, evenwichtig en
<i>Volledigheid</i>	samenhangend. De drie contexten die het leerplan vooropstelt worden
<i>Evenwicht</i>	evenwichtig behandeld. De doelstellingen inzake onderzoekend leren komen
<i>Beheersingsniveau</i>	voldoende aan bod. Het beheersingsniveau is voldoende hoog doordat de leraren
<i>Samenhang</i>	de theorie in betekenisvolle contexten plaatsen en voortdurend inspelen op de
	actualiteit. Ze vullen het leerboek daartoe waar nodig aan met relevant eigen
	materiaal.
	Tijdens de lessen WW zijn de leerlingen actief bezig en komen de doelen rond
	onderzoekend leren eveneens voldoende aan bod. De leerlingen realiseren de
	leerplandoelen via contexten, zoals het leerplan voorschrijft. Het aantal
	behandelde contexten verschilt per leraar. Leerlingenpractica zijn geïntegreerd in
	het leerproces. Er is nog groei mogelijk om het initiatief meer bij de leerlingen te
	leggen: zich oriënteren op een probleem, creatief naar oplossingen zoeken,
	reflecteren... . Een aantal doelen komen met te weinig diepgang voor in het
	leerproces: een hypothese formuleren, het deeltjesmodel hanteren, grafieken
	maken vanuit meetresultaten en aandacht schenken aan meetbereik en
	meetnauwkeurigheid bij gehanteerde meetinstrumenten.
	Via twee projecten is er voldoende aandacht voor de dwarsverbindingen tussen
	SEI en WW. Bij de projecten komen de doelen wetenschap en samenleving aan
	bod. Het oriënterend aspect in het tweede project kan versterkt worden.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De infrastructuur en de beschikbare uitrusting bevorderen de leerplanrealisatie. De lessen SEI zijn zo geroosterd dat de leerlingen minstens één maal per week over een eigen computer met de nodige software en een internetaansluiting kunnen beschikken. Het gebruik van ICT-leermiddelen blijft beperkt voor WW.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De vakgroep kiest voor permanente evaluatie. Dat wordt geconcretiseerd via de beoordeling van leerlingenpractica, opdrachten, taken en toetsen. Voor SEI halen de meeste leerlingen behoorlijke tot goede resultaten. De toetsen en taken zijn verzorgd opgesteld en bevatten een puntenverdeling per vraag. De leraren waken over een correcte spreiding van de opgaven over de geziene leerstof. De vraagstelling is doorgaans goed qua niveau en bestaat zowel uit kennisvragen als eenvoudige toepassingen in functionele en actuele contexten. Voor WW verschilt de evaluatiepraktijk sterk per leraar en varieert van onvolledig en onevenwichtig naar vrij volledig en evenwichtig. Globaal vertrekt de evaluatie minder van de algemene doelen en de doelen wetenschappelijk werk. Zo staan bijvoorbeeld bij de toetsen de contextgebonden leerinhouden centraler dan de leerplandoelstellingen. Positief is de recente aandacht in sommige lesgroepen voor zelfevaluatie bij de leerlingenpractica. De attitudebeoordeling is niet helemaal afgestemd op de vermelde vakattitudes in het leerplan. Positief is het gebruik van goed uitgewerkte attitudeschalen, wat de transparantie ten goede komt.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Het cursusmateriaal ondersteunt de leerlingen voldoende. De school zorgt voor kleine lesgroepen, waardoor een optimale begeleiding van het leerproces mogelijk is. Voor SEI leveren de leraren heel wat inspanningen op het vlak van preventieve leerbegeleiding, en maken hierbij onder meer gebruik van het elektronisch leerplatform. Tijdens de lessen oefenen de leerlingen de behandelde leerplandoelen individueel in, en passen ze toe via opdrachten op de computer. Het gebruik van het elektronisch leerplatform als ondersteunend leermiddel blijft voor WW beperkt.
Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i> <i>Vorming</i>	De leraren zijn professioneel en geëngageerd. De vakgroepwerking berust meer op informele dan op formele contacten. Die worden evenwel niet alleen benut om praktische afspraken te maken, maar ook om het eigen vakdidactisch handelen in vraag te stellen. De vakgroep waakt over de horizontale samenhang in de leerplanrealisatie en evaluatie.

3.1.1.11 Techniek in de eerste graad A-stroom

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is onvoldoende valide.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Niet alle onderwijsdoelstellingen worden effectief aangeboden. Van de aangeboden doelstellingen wordt niet altijd het verwachte beheersingsniveau bereikt. De doelstellingen rond herstellen, ontwerpen, optimaliseren en onderhouden komen nauwelijks aan bod. De leraren realiseren onvoldoende de algemene doelstelling om de belangstelling voor techniek bij de leerlingen teweeg te brengen.
---	--

De vakgroep bewaakt een evenwicht tussen enerzijds hanteren en anderzijds begrijpen en duiden, conform de leerplanvisie, maar er is geen evenwicht tussen de vormen van hanteren die het leerplan voorschrijft. Maken en monteren komen in verhouding te veel aan bod. De behandelde technische systemen blijven beperkt tot eenvoudige knutselprojecten.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum
Samenstelling klasgroepen

Een aantal klasgroepen is groter dan de maximum aanbevolen groepsgrootte uit het leerplan. In deze grote groepen kan de leraar niet met de gepaste efficiëntie de vaardigheden bijbrengen die centraal staan in de lesactiviteiten.

De lessen worden in blokken van twee opeenvolgende lesuren gegeven. Daardoor kan de beschikbare lestijd beter aangewend worden.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De doelstellingen die in het aanbod ontbreken komen niet voor in de evaluatie waardoor de validiteit niet gegarandeerd kan worden. De behandelde doelstellingen worden goed geëvalueerd.

De leraren zorgen voor een duidelijke overeenkomst tussen de gewichten van de verschillende evaluaties en hun belang. De evaluatie van de vaardigheden krijgt een juist gewicht in het totaalcijfer. Vakgebonden attitudes worden met een duidelijke schaalverdeling beoordeeld.

De leerlingen beschikken daarvoor over doordachte evaluatiefiches bij de praktijkprojecten. Deze fiches maken zelfevaluatie mogelijk aan de hand van duidelijke criteria.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Niet voor alle onderwerpen hebben de leraren het gepaste didactisch materiaal om de lessen te illustreren. De leerlingen kunnen daardoor niet voldoende oefenen in het onderhouden, herstellen en verbeteren van een technisch systeem met enige complexiteit.

Alle lokalen beschikken over genoeg computers. De meeste zijn evenwel laptops die de leerlingen eerst uit de kast moeten halen. Dat verhoogt de drempel om ze vlot te integreren in de lespraktijk. Bovendien gebruiken de leerlingen in één van de technieklokalen verlengsnoeren die voor direct valgevaar zorgen. In geen enkel vaklokaal hebben de leerlingen de mogelijkheid om documenten te printen, wat een leerplanvereiste is.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De vakgroep koos ervoor om geen eigen projecten uit te werken. Het gekozen studiemateriaal is gestructureerd en afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Naast de praktijkactiviteiten zijn de lessen veelal leraargestuurd en wordt er nog veel gedoceerd. De leraren hanteren verder weinig variatie in activerende werkvormen. Er wordt weinig gedifferentieerd, de meeste activiteiten worden klassikaal uitgevoerd, meestal zelfs synchroon met alle parallelle groepen van het hele leerjaar. Instructie- en vaktaal zijn effectief en correct. Ze ondersteunen de leerlingen in hun taalontwikkeling.

De leraren kennen de leerlingen met leermoeilijkheden en vinden nieuwe meldingen hieromtrent op het elektronisch leerplatform. Zij kennen de aangepaste maatregelen en passen ze toe wanneer dat nodig is.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

Enkele leraren volgen regelmatig nascholing, maar er heerst geen cultuur van multiplicatie van de vergaarde kennis. De expertise binnen de vakgroep is verscheiden en erg waardevol, maar men slaagt er niet in om die vruchtbaar te delen en aan te wenden in het voordeel van alle leerlingen.

Het overleg in de vakgroep behelst planning van de hoofdstukken per trimester en aankoop van leermiddelen. De ontwikkeling van toepassingen op het elektronisch leerplatform, didactische verbeteringen van de projecten, een grondige leerplanstudie, toetsing van de projecten aan de leerplandoelstellingen of pedagogische thema's komen niet aan bod.

3.1.1.12 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichtingen Economie en Latijn (leerplan D/2002/0279/047)

Voldoet

Het aanbod is voldoende gericht op het leerplan. De evaluatie gaat in voldoende mate na of de leerlingen de onderwijsdoelstellingen bereiken.

Onderwijsaanbod	De leerlingen krijgen de meeste leerplandoelstellingen met veel diepgang aangeboden.
<i>Volledigheid</i>	De vakgroep biedt alle onderwerpen op het hoogste verwerkingsniveau aan en behandelt bovenop de basisleerstof heel wat uitbreidingsdoelen. Sommige leerstofonderdelen overstijgen ruim de verwachtingen van het leerplan.
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

De leerlingen verwerken een aantal leerplandoelstellingen niet of met onvoldoende diepgang. De samenhang tussen de verwoording, de grafiek, de tabel en het voorschrift van functies (ET 22) komt slechts in beperkte mate aan bod. De leerlingen oefenen bovendien enkele doelen omtrent ruimtemeetkunde (ET 42, ET43 en ET 44) niet in. In de klassen met leerweg 5 behandelen de leraren het onderdeel vectoren niet.

Het naast elkaar aanbieden van twee leerwegen (leerweg 4 en leerweg 5) is ingegeven door de zorg om in de tweede graad een zo breed mogelijke basis aan te bieden om een ruime studiekeuze open te laten in de derde graad. Hierdoor biedt de school voor eenzelfde structuuronderdeel twee verschillende inhouden aan. De school waakt er onvoldoende over dat in de studierichting met vijf wekelijkse lestijden de uitgangspunten van de tweede graad (uitstel van studiekeuze en eenpoligheid van de studierichtingen van de tweede graad) worden gevrijwaard en er geen hypotheek wordt gelegd op de aansluiting met de derde graad. In de officiële documenten (notulen van de delibererende klassenraad, adviezen, rapporten) blijken echter geen conflicten voor te komen.

De vakgroep besteedt in de les ruim aandacht aan alle vaardigheden (rekenvaardigheid, meet- en tekenvaardigheid, wiskundige taalvaardigheid, denk- en redeneervaardigheid, probleemoplossende vaardigheid). De leerling krijgt voldoende de kans om te oefenen. De lessen verlopen op een gestructureerde wijze met voldoende aandacht voor zelfstandig leren.

De meerderheid van de leerlingen behaalt een hoog tot zeer hoog beheersingsniveau zowel voor de kennis als de vaardigheden. De opdrachten tijdens de les streven op een gestructureerde wijze de vakattitudes na.

Uitrusting	De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet.
<i>ICT</i>	De meeste lokalen zijn uitgerust met een computer en beamer. De leerlingen maken op een zinvolle wijze gebruik van het grafisch rekentoestel. De leraren zetten zowel bij het aanbod als bij de evaluatie doeltreffend diverse ICT-middelen in.
<i>Inzet uitrusting</i>	
<i>Leermiddelen</i>	

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De examens en toetsen zijn representatief voor wat er in de klas gebeurt. De examenvragen zijn verzorgd en helder en gericht op de leerplandoelen. De evaluatie is transparant, onder meer door een gedetailleerde vermelding van de puntenverdeling.

Het aantal examenopgaven is billijk. De examens bevragen de leerplandoelen op een gevarieerde manier. Rekenvaardigheid primeert in de bevragingen. Andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) komen ook aan bod maar in mindere mate of gecombineerd met rekenvragen. De vragen peilen naar een hoog beheersingsniveau. Sommige vragen overstijgen duidelijk de verwachtingen van het leerplan.

De uitbreidingsleerstof maakt een onevenwichtig groot onderdeel uit van de evaluatie waardoor het eindcijfer niet representatief is. Sommige examens (in de klassen met leerweg 5) bevragen voor meer dan zestig procent uitbreidingsdoelen. Dit leidt voorlopig niet tot onvoldoendes. De meeste leerlingen verwerken de leerstof vlot en behalen mooie resultaten. De evaluatie toont aan dat de meerderheid van de leerlingen de eindtermen en leerplandoelen beheersen.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om vakattitudes in de evaluatie op te nemen. De leraren hanteren hiervoor geen objectieve criteria. Recentelijk startte de vakgroep met initiatieven om doelgerichter over attitudes te rapporteren. Deze werkwijze is echter nog in ontwikkeling en is voorlopig weinig doeltreffend.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

In alle klassen is de curatieve leerbegeleiding sterk. De leraren bieden remediëringsoefeningen aan en stellen modeloplossingen ter beschikking.

De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze. De aandacht voor preventieve leerbegeleiding is een voorbeeld van goede praktijk. De leraren integreren 'leren leren' op een efficiënte wijze in de lesopbouw en stemmen het cursusmateriaal af op de noden van de leerlingen. De integratie van ICT in de les en in de cursus ondersteunt de verwerking van de leerstof. De leraren gaan op een doeltreffende wijze om met het talige aspect van de wiskunde: zowel de Nederlandse taalvaardigheid als de wiskunde-taal krijgen hun plaats. De leraren bieden stappenplannen aan en de leerlingen nemen de studietips ter harte.

De vakgroep geeft uitdagende opdrachten en differentieert waar nodig. Het onderwijsleergesprek verloopt zeer interactief en elke leerling krijgt de mogelijkheid om te participeren en de leerstof zelf te ontdekken. De leraren maken frequent gebruik van activerende werkvormen en de leerlingen oefenen regelmatig in het zelfstandig verwerken van de leerstof.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

Deskundigheidsbevordering

*Overleg
Vorming*

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting heeft de vakgroep een aantal nascholingen gevolgd. De nascholingen hebben voldoende impact op de lespraktijk. De inhoud wordt tijdens de vakvergaderingen in voldoende mate gemultipliceerd.

De vakgroep werkte leerlijnen uit met betrekking tot diverse aspecten van het wiskundeonderwijs. Sommige van deze zijn nog te recent om doeltreffend te zijn. De vakgroep stuurt bij waar nodig en denkt gericht na over het afstemmen van de leerlijnen op de onderwijsrealiteit. De leerlijnen beschrijven naast het aanbod en de evaluatie tevens de wijze waarop ICT in beide onderdelen wordt aangewend.

3.1.1.13 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019)

Voldoet

Het aanbod is voldoende gericht op het leerplan. De evaluatie gaat in voldoende mate na of de leerlingen de onderwijsdoelstellingen bereiken.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de bovenvermelde studierichtingen.

De leerlingen krijgen de meeste leerplandoelstellingen met veel diepgang aangeboden. De vakgroep behandelt bovenop de basisdoelen heel wat doelgericht gekozen uitbreidingsdoelen. De leraren bieden de leerplandoelen op het hoogste verwerkingsniveau aan en houden bij de planning voldoende rekening met een homogene spreiding van de basis- en uitbreidingsleerstof.

Ondanks heel wat zeer verdienstelijke initiatieven krijgen de leerlingen de specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie (ET20, ET21 en ET22) niet aangeboden conform de vereisten van het leerplan. De leerlingen oefenen weinig in het formuleren en onderzoeken van een haalbare onderzoeksvraag. De leraren gebruiken nochtans een duidelijk kader voor de realisatie van de onderzoekscompetentie. Dit kader is echter nog te weinig zichtbaar in de realisaties van de leerlingen.

De uitwerking van de onderzoeksopdracht is nog te sterk gericht op het afleveren van een mooi afgewerkt en wiskundig correct product.

De aandacht tijdens de uitwerking gaat naar wiskundige correctheid veeleer dan naar het exploreren van de verschillende stappen van wiskundig onderzoek. De leraren evalueren voornamelijk vormvereisten en samenwerken veeleer dan het verwerken van de OVUR-stappen.

De vakgroep besteedt in de les voldoende aandacht aan alle vaardigheden (rekenvaardigheid, meet- en tekenvaardigheid, wiskundige taalvaardigheid, denk- en redeneervaardigheid, probleemoplossende vaardigheid). De leerling krijgt voldoende de kans om te oefenen. De lessen verlopen op een gestructureerde wijze met voldoende aandacht voor zelfstandig leren.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet.

De meeste lokalen zijn uitgerust met een computer en beamer. De leerlingen maken op een zinvolle wijze gebruik van het grafisch rekentoestel. De leraren integreren op een doeltreffende wijze ICT in de lessen. Bij de evaluatie zou ICT meer functioneel kunnen worden ingezet.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De examens en toetsen zijn representatief voor wat er in de klas gebeurt. De examenvragen zijn verzorgd en helder. De evaluatie is transparant, onder meer door een gedetailleerde vermelding van de puntenverdeling.

Het aantal examenvragen is billijk. De moeilijkheidsgraad (en de duur) van de examens is soms hoog door de hoge eisen die worden gesteld aan rekenvaardigheden. Anderzijds overstijgen sommige vragen duidelijk de verwachtingen van het leerplan.

Voor de evaluatie van de onderzoeksopdracht heeft de vakgroep een aantal criteria opgesteld. De gehanteerde criteria voor de (proces)evaluatie van de onderzoekscompetentie zijn onvoldoende gericht op het doorlopen van de stappen van wiskundig onderzoek. De vakgroep hanteert goed doordachte evaluatiekaders maar dient de vertaling naar de evaluatiecriteria bij te sturen.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om vakattitudes in de evaluatie op te nemen. De leraren hanteren hiervoor geen objectieve criteria. Recentelijk startte de vakgroep met initiatieven om doelgerichter over attitudes te rapporteren. Deze werkwijze is echter nog in ontwikkeling en is voorlopig weinig doeltreffend.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

In alle klassen is de curatieve leerbegeleiding sterk. De leraren bieden remediëringsoefeningen aan en stellen modeloplossingen ter beschikking.

De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze. De aandacht voor preventieve leerbegeleiding is een voorbeeld van goede praktijk. De leraren integreren 'leren leren' op een efficiënte wijze in de lesopbouw en stemmen het cursusmateriaal af op de noden van de leerlingen. De integratie van ICT in de les en in de cursus ondersteunt de verwerking van de leerstof. De leraren gaan op een doeltreffende wijze om met het talige aspect van de wiskunde: zowel de Nederlandse taalvaardigheid als de wiskunde-taal krijgen hun plaats. De leraren bieden stappenplannen aan en de leerlingen nemen de studietips ter harte.

De vakgroep geeft uitdagende opdrachten en differentieert waar nodig. Het onderwijsleergesprek verloopt zeer interactief en elke leerling krijgt de mogelijkheid om te participeren en de leerstof zelf te ontdekken. De leraren maken frequent gebruik van activerende werkvormen en de leerlingen oefenen regelmatig in het zelfstandig verwerken van de leerstof.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

Deskundigheidsbevordering

*Overleg
Vorming*

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting heeft de vakgroep een aantal nascholingen gevolgd. De nascholingen hebben voldoende impact op de lespraktijk. De inhoud wordt tijdens de vakvergaderingen in voldoende mate gemultipliseerd.

De vakgroep werkte leerlijnen uit met betrekking tot diverse aspecten van het wiskundeonderwijs. Sommige van deze zijn nog te recent om doeltreffend te zijn. De vakgroep stuurt bij waar nodig en denkt gericht na over het afstemmen van de leerlijnen op de onderwijsrealiteit. De leerlijnen beschrijven naast het aanbod en de evaluatie tevens de wijze waarop ICT in beide onderdelen wordt aangewend.

3.1.1.14 Wiskunde in tso tweede graad en in tso derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplannen D/2002/0279/048 d en D/2004/0279/023 b)

Voldoet

Het aanbod is voldoende gericht op het leerplan. De evaluatie gaat in voldoende mate na of de leerlingen de onderwijsdoelstellingen bereiken.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leerlingen krijgen de meeste leerplandoelstellingen met zeer veel diepgang aangeboden. De leraren behandelen naast de basisdoelen een aantal doelgericht gekozen uitbreidingsonderwerpen. De evenwichtige wijze waarop de leraren de leerstof plannen, is een voorbeeld van goede praktijk. Alle leerplandoelen worden op het vereiste verwerkingsniveau aangeboden.

De vakgroep besteedt in de les ruim aandacht aan alle vaardigheden (rekenvaardigheid, meet- en tekenvaardigheid, wiskundige taalvaardigheid, denk- en redeneervaardigheid, probleemoplossende vaardigheid). De leerling krijgt voldoende de kans om te oefenen. De lessen verlopen op een gestructureerde wijze met voldoende aandacht voor zelfstandig leren.

De meerderheid van de leerlingen behaalt een hoog tot zeer hoog beheersingsniveau zowel voor de kennis als de vaardigheden. De opdrachten tijdens de les streven op een gestructureerde wijze de vakattitudes na.

In de tweede graad krijgen een aantal doelen omtrent de samenhang tussen de verwoording, de tabel, de grafiek en het voorschrift van een functie (G26, G27 en G28) weinig aandacht. Het vorige schooljaar werd bovendien een aantal doelen omtrent statistiek (S29, S30 en S31) met weinig diepgang behandeld. De vakgroep stuurde reeds dit schooljaar de planning bij.

In de derde graad oefenen de leerlingen het opstellen van een aflossingstabel met behulp van ICT (leerplandoelstelling FA10) slechts in beperkte mate in.

Uitrusting

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De meeste lokalen zijn uitgerust met een computer en beamer. De leerlingen maken op een zinvolle wijze gebruik van het grafisch rekentoestel. De leraren van de tweede graad integreren op een doeltreffende wijze ICT, zowel in de lessen als tijdens de evaluatie. Ook in de derde graad gebruiken de leerlingen zeer vlot het grafisch rekentoestel. Bij de evaluatie in de derde graad zetten de leraren ICT minder doelgericht in.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De examens en toetsen zijn representatief voor wat er in de klas gebeurt. De examenvragen zijn verzorgd en helder en gericht op de leerplandoelen. De evaluatie is transparant, onder meer door een gedetailleerde vermelding van de puntenverdeling.

Het aantal examenopgaven is billijk. De examens bevragen de leerplandoelen op een evenwichtige en gevarieerde manier. Diverse wiskundige vaardigheden komen aan bod. De vragen peilen naar het vereiste beheersingsniveau. In het algemeen is de evaluatie wiskunde binnen tso een voorbeeld van goede praktijk.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om vakattitudes in de evaluatie op te nemen. De leraren hanteren hiervoor geen objectieve criteria. Recentelijk startte de vakgroep met initiatieven om doelgerichter over attitudes te rapporteren. Deze werkwijze is echter nog in ontwikkeling en is voorlopig weinig doeltreffend.

Leerbegeleiding*Preventief**Curatief*

In alle klassen is de curatieve leerbegeleiding sterk. De leraren bieden remediëringsoefeningen aan en stellen modeloplossingen ter beschikking.

De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze. De aandacht voor preventieve leerbegeleiding is een voorbeeld van goede praktijk. De leraren integreren 'leren leren' op een efficiënte wijze in de lesopbouw en stemmen het cursusmateriaal af op de noden van de leerlingen. De integratie van ICT in de les en in de cursus ondersteunt de verwerking van de leerstof. De leraren gaan op een doeltreffende wijze om met het talige aspect van de wiskunde: zowel de Nederlandse taalvaardigheid als de wiskunde-taal krijgen hun plaats. De leraren bieden stappenplannen aan en de leerlingen nemen de studietips ter harte.

De vakgroep geeft uitdagende opdrachten en differentieert waar nodig. Het onderwijsleergesprek verloopt zeer interactief en elke leerling krijgt de mogelijkheid om te participeren en de leerstof zelf te ontdekken. De leraren maken frequent gebruik van activerende werkvormen en de leerlingen oefenen regelmatig in het zelfstandig verwerken van de leerstof.

Deskundigheidsbevordering*Overleg**Vorming*

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting heeft de vakgroep een aantal nascholingen gevolgd. De nascholingen hebben voldoende impact op de lespraktijk. De inhoud wordt tijdens de vakvergaderingen in voldoende mate gemultipliseerd.

De vakgroep werkte leerlijnen uit met betrekking tot diverse aspecten van het wiskundeonderwijs. Sommige van deze zijn nog te recent om doeltreffend te zijn. De vakgroep stuurt bij waar nodig en denkt gericht na over het afstemmen van de leerlijnen op de onderwijsrealiteit. De leerlijnen beschrijven naast het aanbod en de evaluatie tevens de wijze waarop ICT in beide onderdelen wordt aangewend.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school voorziet in een structuur om de tekorten op vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne te detecteren. De preventieadviseur doet de jaarlijkse controles en de school doet een beroep op externen voor de wettelijk verplichte controles. Een aantal verplichte controles kan de school echter niet aantonen. Bovendien zijn tijdens de doorlichting nog een aantal duidelijk zichtbare tekorten vastgesteld die door de preventieadviseur niet werden opgemerkt en/of geregistreerd.

De preventieadviseur volgt de aanpak van de bekende tekorten op met een heel uitgebreid planningsinstrument. De school slaagt erin om dringende tekorten snel weg te werken en grote ingrepen planmatig aan te pakken. De systematische manier waarop veiligheid voorop staat bij verbouwingen geeft blijk van de juiste visie op dit vlak. Het relatief groot aantal blinde vlekken in het detecteren van tekorten ondergraaft evenwel de waarde van het geheel. Daardoor ontstaan situaties die rechtstreeks en soms ernstig gevaar opleveren voor de leerlingen en het personeel. Het verstevigen van deze belangrijke attitude is noodzakelijk voor een kwaliteitsvolle evolutie van de organisatie van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Er heerst een sterk gevoel van betrokkenheid bij de directie en een groot deel van het personeel bij de zorg voor bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Er is geen instrument ontwikkeld om opmerkingen over tekortkomingen te melden, maar de beschikbaarheid van de preventieadviseur via verscheidene kanalen volstaat.

Uit de controles en adviezen van externe controlediensten en de lokale preventieadviseur blijken er nog een aantal tekorten te zijn opgemerkt, zowel op het vlak van woonbaarheid en veiligheid als gezondheid en hygiëne. Deze opmerkingen worden geanalyseerd en de aanpak is het onderwerp van het globaal preventieplan en het jaaractieplan.

De onderwijsinspectie bezocht tijdens de doorlichting niet alle lesplaatsen van de instelling. De vaststellingen van deskundigen, die terug te vinden zijn in de voorgelegde documenten, stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. Bij de rondgang stelt de inspectie ook nog volgende bijkomende tekortkomingen vast.

De vestigingsplaats te Gistel is zeer beperkt toegankelijk voor leerlingen met een beperkte mobiliteit. De directie geeft aan dat de lokalen op de uurrooster gewisseld worden in functie van leerlingen die tijdelijk een beperking hebben. Toch is tijdens de doorlichting vastgesteld dat de toepassing van deze maatregel niet altijd consequent gebeurt.

Op de bovenverdieping geeft een deur op de tweede verdieping vrij toegang tot een dak waar direct valgevaar van een grote hoogte heerst. De deur is geen nooduitgang want ze is niet als dusdanig aangeduid met een pictogram en de doorgang is niet op de evacuatieplannen aangeduid.

In de lokalen op de tweede verdieping zijn er draairamen met een te lage opening waardoor direct valgevaar bestaat als ze open staan.

De borstweringen zijn in het hele gebouw te laag en veroorzaken valgevaar.

In de chemieklas (Z0.03) zijn de kasten met chemische reagentia aangepast volgens de aanbevelingen van de externe controle, maar het vergrendeld zijn wordt onvoldoende bewaakt door de leraren. De leerlingen kunnen zo in contact komen met gevaarlijke producten. In lokaal N1.10 en Z-1.03 is de plafondhoogte te laag en in N1.10 zorgen de stalen liggers van de dakconstructie voor stootgevaar. In de gang bij N1.08 is er geen noodverlichting aangebracht. In blok M zorgt de wenteltrap bij de toegang naar de speelplaats voor stootgevaar.

Vanuit een recente aanpassing wordt de lokale preventieadviseur tegenwoordig betrokken bij het aankoop- en indienststellingsbeleid. De bestelformulieren voor producten of toestellen die risico's inhouden worden ondertekend door de preventieadviseur. Enkel voor de recentelijk aangekochte machines kan men indienststellingsverslagen voorleggen.

De school doet een beroep op externe controleorganismen op het vlak van gezondheid en hygiëne. Ze analyseert de verslagen en werkt aan de tekorten door ze op te nemen in het jaaractieplan en het globaal preventieplan.

De tekortkomingen uit de verslagen van externen omtrent gezondheid en hygiëne komen overeen met de vaststellingen tijdens de rondgang.

De school heeft een leertraject af te leggen om zelf adequaat de tekortkomingen te detecteren. Zij krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de daadkracht waarmee de school gedetecteerde tekorten wegwerkt en de aandacht voor woonbaarheid, veiligheid en hygiëne bij de realisatie van projecten, vertrouwt de onderwijsinspectie op het aanwezige beleidsvoerend vermogen van de instelling om de resterende tekorten weg te werken en voortdurende alertheid voor bestaande en nieuwe tekorten te ontwikkelen.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respekteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 112 en 123/10)	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot een aantal leerlinggebonden materies	ja
• de lesspreiding en de vakantie- en verlofregeling voor leerlingen	ja
• de krachtlijnen inzake extra-murosactiviteiten, leerlingenstages, werkplekleren en school- of centrumvervangende onderwijsprogramma's	ja
• de samenwerking met andere onderwijsinstellingen, vormingsinstellingen of organisaties voor zover rechtstreekse impact op leerlingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de bijdrageregeling, afwijkingen en contactpersoon terzake	ja
• de inspraakmogelijkheden voor de betrokken personen in de school of centrum	ja
• de voorwaarden waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen inzage kunnen uitoefenen in of een toelichting kunnen vragen bij of een kopie kunnen bekomen van de leerlingengegevens, waaronder de evaluatie-gegevens	ja
• de organisatie van de leerlingenevaluatie	ja
• de lokale leefregels	ja
• de eventuele beroepsmogelijkheden voor de betrokken personen ten aanzien van betwiste beslissingen buiten beslissingen in verband met definitieve uitsluiting of leerlingenevaluatie	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot reclame en sponsoring	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen	ja
• bepalingen over overdraging bij schoolverandering van leerlingengegevens naar de nieuwe school	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 tot 110/10)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respekteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/6)	ja
Respekteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 115/6, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Respekteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Deskundigheidsbevordering

Doelgerichtheid De visie van de school inzake deskundigheidsbevordering is gestoeld op het principe van de school als lerende organisatie, en dit in een kader van teamleren (leren aan en van mekaar). Via nascholing (zowel intern als extern) beoogt ze dat de personeelsleden op de hoogte blijven van de onderwijsrevoluties, dat ze werken aan hun competenties en reflecteren over het eigen functioneren, en dit in een continu proces. Deze visie sluit aan bij de schoolvisie en het schoolwerkplan, waarin interne kwaliteitszorg een centrale plaats krijgt. De nascholingsinitiatieven kunnen binnen diverse domeinen teamgericht, individueel, vakoverschrijdend of vakgebonden zijn, afgestemd op de behoeften van de betrokkenen. De school heeft hiervoor een nascholingsplan opgesteld. Op het niveau van de scholengemeenschap wordt een aantal vormingssessies opgesteld voor de personeelsleden van de betrokken scholen.

Ondersteuning De school bevrageet en analyseert jaarlijks de nascholingsbehoeftes van haar personeelsleden op school- en vakoverschrijdend niveau. Op basis daarvan worden een prioriteitenplan en een persoonlijk of teamgericht nascholingsprofiel opgesteld. De school heeft hiervoor verschillende nascholingsdomeinen afgebakend, zoals het beleidsvoerend vermogen van de schoolleiding, de verschillende facetten van de leerlingbegeleiding, vakoverschrijdende vorming, schooladministratie, ICT, scholengemeenschap ... Voor de prioritairere en teamgerichte thema's organiseert de school zelf vormingssessies, onder meer tijdens personeelsvergaderingen of pedagogische studiedagen. Ze maakt met de externe nascholingscentra afspraken over de afstemming van het aanbod op de behoeften van de school en de personeelsleden. Ook interne expertise kan via deze kanalen worden verspreid.

Voor de vakgebonden nascholing liggen de autonomie en de verantwoordelijkheid bij de vakgroepen zelf. Zij beschikken hiervoor over een nascholingsbudget. De pedagogische begeleidingsdienst wordt vraaggestuurd betrokken. Uit de doorlichting blijkt een uiteenlopende invulling van de vakgroepwerking.

De nascholingscoördinator beheert de nascholingsprocedure (screening en verspreiding van het nascholingsaanbod, afstemming op de verwachtingen van de overheid, inschrijving en de verdere administratieve en financiële verwerking). Hiervoor is een document ontworpen waarin de gevolgde nascholing kan worden geëvalueerd, met onder meer de vermelding van het betreffende lesmateriaal en van de verwachte implementatie en multiplicatie van de professionalisering.

De school stelt zich voor het volgen van nascholing soepel op tegenover de vragen en noden van de personeelsleden, maar ze stelt voor nascholingen tijdens de lesuren een grens van drie halve lesdagen. Indien die wordt overschreden, worden alternatieven uitgewerkt, onder meer via leswisselingen.

Doeltreffendheid De gevolgde nascholingen van alle personeelsleden worden nauwgezet geregistreerd. Uit die registratie blijkt dat zowel de schoolleiding als de personeelsleden een brede waaier van vormingssessies volgt, zowel school- als vakgebonden.

De school brengt de effecten van de nascholingen niet echt in kaart, maar de volledige procedure is afgestemd op de kwaliteitscirkel PDCA (Plan, Do, Check, Act). De planning, zowel op school- als op vakniveau, wordt verzorgd door de nascholingscoördinator, na de nascholing (Do) volgen een reflectie en evaluatie (Check) en de implementatie en multiplicatie (Act) bij de (andere) betrokken personeelsleden.

De school heeft voor de (zelf)evaluatie van de vakgroepwerking een instrument ontwikkeld waarin de efficiëntie, de effectiviteit, de ondersteuning en de tevredenheid van hun werking worden bevraagd. In een aantal vakgroepen leidt deze aanpak tot een degelijke professionalisering, zowel extern als intern. Voor een aantal vakken, onder meer voor economie, geschiedenis, Latijn en wiskunde, verloopt het vakoverleg intensief en professioneel, zowel formeel als informeel. Het resulteert in een zeer degelijke leerplanrealisatie. Deze vakgroepen nemen ook de beleidsinitiatieven op schoolniveau over in hun vakgroepwerking. Ook voor de projectwerking in de B-stroom met een geïntegreerde werking voor zes vakken uit de basisvorming is het overleg intensief en kwalitatief. In de studierichting Sociale en technische wetenschappen in de tweede en derde graad is de verwerking van de integrale opdrachten gebaseerd op zelfsturende teams met wekelijks overleg en professionalisering. Voor andere vakgroepen stelde de doorlichting vast dat het vakoverleg zowel qua sturing als invulling te vrijblijvend blijft en op deze manier diepgang mist. Voor de vakgroep Sociale en technische vorming in de eerste graad blijkt nood aan inscholing, vooral op het vlak van (permanente) evaluatie.

Ontwikkeling De school is actief in het SchoolOverstijgend Kwaliteitsnetwerk (SOK), een organisatie die zich via netwerking richt op het uitwisselen van competenties tussen scholen. De nascholingscoördinator is betrokken bij een opleidingsprogramma voor beginnende schoolleiders. Schoolintern is een project Collega's op Bezoek (COB) opgestart, waarbij leraren hospiteren en van elkaar leren.

Ook met persoonlijke lectuur en studie verloopt de professionalisering ter zake, zowel op school- als op vakniveau. Afhankelijk van de kwaliteit en de intensiviteit van de vakgroepwerking krijgen deze initiatieven navolging (zie verslagen 3.1.1 Onderwijsdoelen). Een beleidsmatige opvolging ter zake is evenwel aangewezen om het ontwikkelingsproces te waarborgen.

Met interne nascholing, nieuwsbrieven en het schooltijdsschrift worden de personeelsleden over nieuwe initiatieven en evoluties geïnformeerd.

4.2 Leerbegeleiding

- Doelgerichtheid** Aansluitend op het pedagogisch project heeft de school een duidelijke zorgvisie uitgeschreven waarbij ze wil inspelen op de diversiteit van leerlingen en hen maximale ontplooiingskansen wil bieden. In een continuüm van zorg zijn drie fasen in de leerbegeleiding uitgewerkt waarbij ondersteunende structuren, richtlijnen en acties zijn geformuleerd. Dit leidt vooral in de fase van verhoogde zorg (zorg voor sommige leerlingen) tot een doel- en resultaatgerichte leerbegeleiding. De uitbouw van de brede basiszorg (preventieve leerbegeleiding) voor alle leerlingen is de verantwoordelijkheid van de vakleerkrachten en de vakgroepen. Het is een beleidsprioriteit van de school om de verticale samenhang voor de preventieve leerbegeleiding binnen de vakgroepen verder uit te werken. Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en GON-begeleiding (geïntegreerd onderwijs) zijn in deze werking ingebed in de fase van uitbreiding van zorg (zorg voor enkele leerlingen). In haar visietekst en verschillende beleidsdocumenten hecht de school veel belang aan het respectvol omgaan met informatie over leerlingen en de discretieplicht.
- Ondersteuning** De school brengt de beginsituatie van leerlingen in kaart door bij de start van het secundair onderwijs gegevens uit het basisonderwijs te inventariseren (inschrijffiche) en aan te vullen met resultaten van instaptoetsen voor taal en wiskunde. Eventuele remediëring voor deze vakken wordt toevertrouwd aan de vakleerkrachten, maar er is weinig systematische opvolging van effecten van deze remediëring via de klassenraad. De school wijst de preventieve basiszorg toe aan de vakleerkrachten en de vakgroepen. Ondanks geringe sturing door het beleid, blijkt uit het erkenningsonderzoek dat een groot aantal vakleerkrachten en vakgroepen deze verantwoordelijkheid opnemen. Veel leraren vertrekken van een taakopvatting waar een zorgende houding een essentieel deel van is. Er is structurele aandacht voor verschillende facetten van leren leren (opvatting over leren, informatieverwerving, regulering van het leerproces ...) in de eerste graad via het POLS-project (praktische ondersteuning leren/leven op school). Een vaste groep leraren werkt als 'expertise-team' verschillende acties uit. De transfer naar alle leraren in de eerste graad en de verdere implementatie in de tweede en derde graad moet nog verder uitgewerkt worden.
- De cel leerlingenbegeleiding (SteamTeam) coördineert de verhoogde zorg voor leerlingen met specifieke noden. Er zijn geen eenduidige criteria vastgelegd voor het doorverwijzen van leerlingen naar het SteamTeam, maar de werking is ingebed in het schoolgebeuren en is zowel bij ouders, leerlingen als leraren gekend. Binnen het SteamTeam is een taakverdeling en specialisatie van de medewerkers in bepaalde problematieken. Verschillende acties, zoals huiswerkklas, begeleiding van leerlingen, STICORDI-maatregelen ... (STImuleren, COMpenseren, Remediëren en DISPenseren) worden uitgewerkt en opgevolgd door het SteamTeam. De begeleidende klassenraad volgt de effecten van de remediëringsinitiatieven voor elke leerling op en stuurt bij waar nodig. Uit gesprekken met ouders, leraren en leerlingen blijkt dat leerlingen worden opgevolgd en dat men kort op de bal speelt. Daardoor voelen de verschillende partijen zich gesteund. De informatiedoorstroming binnen het SteamTeam, het CLB en de leraren wordt ondersteund door klasinfo's en zorginfo's, het leerlingvolgsysteem ... waarbij telkens beknopt acties en bijsturing zijn opgenomen. In de klas- en zorginfo's realiseert het SteamTeam afspraken op maat van de leerling, rekening houdend met discretieplicht en wat relevant is voor de leraren.

Het SteamTeam is de weg ingeslagen om het maatwerk voor leerlingen met extra noden verder uit te werken. Voor leerlingen met GON-begeleiding of met een medische problematiek zijn er voorbeelden van goede praktijk; voor leerlingen met leerstoornissen is het SteamTeam meer zoekend. Bij deze leerlingen is een diagnose van een leerstoornis het criterium voor het toekennen van STICORDI-maatregelen. Er is een evolutie waarbij leerlingen die op de wachtlijst staan of bezig zijn met een diagnostisch onderzoek, voorlopige STICORDI-maatregelen krijgen. Maar de meerwaarde en de noodzaak van een diagnose wordt nog te weinig in vraag gesteld. Voor leerlingen met een diagnose van een leerstoornis worden STICORDI-maatregelen toegekend die in overleg met ouders worden uitgewerkt in een STICORDI-contract. Het maatwerk bestaat in de keuze uit één of meerdere pakketten met standaardmaatregelen (basispakket, VIP-pakket ...). Daarnaast probeert het SteamTeam meer maatwerk te bieden door bij de start van het secundair onderwijs bijv. leerlingen meer zonder STICORDI-maatregelen te laten starten en pas na evaluatie STICORDI-maatregelen toe te kennen. Lovenswaardig in dit verband is het intensief contact met ouders en met scholen basisonderwijs om bij de start van het secundair onderwijs te bekijken welke STICORDI-maatregelen effectief zijn en moeten meegenomen worden. Toch wordt ook hier nog steeds gekozen voor de standaardpakketten. Het is de uitdaging voor het SteamTeam om nóg meer te vertrekken van de noden van de leerling en enkel die STICORDI-maatregelen in het contract op te nemen waarvan uit evaluatie van ouders en leerlingen blijkt dat ze effectief zijn. Doorheen de schoolloopbaan kan op die manier gericht bijgestuurd worden.

Doeltreffendheid Uit gesprekken met ouders en leerlingen blijkt een grote waardering voor de betrokkenheid en ondersteuning door de leraren en het SteamTeam. In de fase van verhoogde zorg worden de effecten van initiatieven op leerlingniveau opgevolgd door de begeleidende klassenraad. De verschillende acties van het SteamTeam (huiswerkklas, STICORDI-maatregelen ...) worden regelmatig geëvalueerd. Het is de uitdaging voor de school om, vanuit een analyse van deze evaluaties op schoolniveau, na te gaan welke maatregelen effectief zijn voor alle leerlingen of voor groepen leerlingen met eenzelfde nood, en deze maatregelen te integreren in de preventieve basiszorg. Op het vlak preventieve basiszorg zijn er grote verschillen tussen de vakgroepen. Het is een uitdaging voor de school om de doeltreffendheid van bepaalde werkvormen, remediëringstaken ... meer systematisch in kaart te brengen. Acties die echt effectief zijn, kunnen verder uitgewerkt en afgestemd worden binnen de vakgroep en op termijn schoolbreed worden ingebed.

Ontwikkeling De school kent een grote ontwikkelingsdynamiek, is bereid zich voortdurend verder te professionaliseren en probeert in te spelen op nieuwe maatschappelijke evoluties.

4.3 Afstemming met partners

- Doelgerichtheid** De visie van de school op zorg is gebaseerd op het zorgcontinuüm, waarbij binnen de fase van uitbreiding van zorg (zorg voor enkele leerlingen) hoofdzakelijk samengewerkt wordt met het CLB en met GON-begeleiders. Er is de laatste jaren een stijging van het aantal GON-leerlingen in de school; momenteel zijn er tien GON-leerlingen. De school werkt samen met GON-begeleiders uit verschillende types van het buitengewoon onderwijs. De ondersteuning van de GON-begeleiders zorgt voor maatwerk voor leerlingen met specifieke noden. Deze ondersteuning richt zich op leerling- en leraarniveau maar niet op schoolniveau. De samenwerking en concrete afspraken met het CLB krijgen vorm in de Bijzondere Bepalingen (BB). De nieuwe contractperiode voor het CLB is gestart op 1 september 2014, maar op het moment van de doorlichting zijn de BB nog niet formeel met de school besproken. Omdat het zorgcontinuüm binnen de school goed uitgebouwd is, richt het aanbod van het CLB zich hoofdzakelijk op het leerlinggebonden aanbod (vragen van individuele leerlingen) en minder op schoolondersteuning. De schoolondersteuning gebeurt meestal informeel en niet vanuit vooropgestelde doelstellingen of concrete data die door de school of het CLB verzameld zijn. Hierdoor is de meerwaarde van het CLB op het vlak van schoolondersteuning moeilijk in kaart te brengen.
- Ondersteuning** Informatie over GON-leerlingen wordt opgevolgd door één medewerker van de cel leerlingenbegeleiding (SteamTeam) waardoor de expertise over GON binnen het SteamTeam gebundeld wordt. Er is een vlotte doorstroming van informatie tussen de GON-begeleiders, de leraren en het SteamTeam door de start- en evaluatievergaderingen van de GON-werking, de aanwezigheid van GON-leerkrachten op de klassenraden en het verspreiden van relevante info door de school via klas- en zorginfo's. Zowel leerlingen, ouders als leraren geven aan dat ze bij problemen een beroep kunnen doen op de GON-begeleiders waardoor GON-begeleiders een mediërende rol opnemen bij het leveren van maatwerk voor de leerling. De afspraken in het kader van de verplichte opdrachten van het CLB (medische consulten, vaccinaties, profylaxe van besmettelijke ziekten en leerplichtopvolging) zijn concreet uitgewerkt en opgenomen in de BB. Bij het werken binnen het leerlinggebonden aanbod fungeert het SteamTeam als filter, waarbij het CLB coachend werkt ter ondersteuning van het SteamTeam en ook zelf vragen opneemt waar de school mee vastzit. Er zijn geen duidelijke criteria vastgelegd wanneer een casus doorverwezen wordt naar het CLB. De terugkoppeling van de acties van het CLB verloopt via de ouders, de leerling en het SteamTeam, waarbij er aandacht is voor het beroepsgeheim. Er zijn afspraken over de aanwezigheid van het CLB op de school. In geval van crisissituaties kan de school steeds een beroep doen op het CLB en wordt maatwerk geleverd.

- Doeltreffendheid** Inherent aan de GON-werking is de jaarlijkse evaluatie van individuele GON-leerlingen wat resulteert in een aanbod op maat. Het is een uitdaging voor de school om deze gegevens op schoolniveau te analyseren. Op die manier kan in kaart gebracht worden welke maatregelen voor alle leerlingen of voor groepen leerlingen effectief zijn en toegepast kunnen worden in de preventieve basiszorg (zorg voor alle leerlingen). De samenwerking met het CLB wordt jaarlijks geëvalueerd via voortgangsgesprekken. Deze zijn meer gebaseerd op het aanvoelen van de school en van het CLB en minder op concrete data die de school of het CLB verzameld heeft. De school ervaart het CLB als een meerwaarde door haar coachende rol bij het SteamTeam en in de begeleiding van individuele leerlingen. De doeltreffendheid van de interventies van het CLB worden door het CLB niet in kaart gebracht.
- Ontwikkeling** Momenteel werken de GON-begeleiders niet op schoolniveau. Het kan een meerwaarde zijn om de GON-begeleiders te betrekken bij de verdere uitbouw van de preventieve leerbegeleiding in de basiszorg. Het CLB participeert aan de 'SteamTeamplenums', vergadermomenten binnen de school waar nagedacht wordt over visieontwikkeling. Vanuit het CLB zelf zijn structuren uitgebouwd (bijv. centrumraad, raad van directeurs binnen de scholengemeenschap) om de school te informeren over nieuwe ontwikkelingen of veranderingen binnen de organisatie van het CLB.

4.4 Evaluatiepraktijk

- Doelgerichtheid** De evaluatiepraktijk bevindt zich in een overgangsfase. De school beschikt niet over een coherente visie over evaluatie. Een aantal verspreide documenten bevatten elementen van een visie die de rol van de evaluatie- en rapporteringspraktijk in het leerproces van de leerlingen voorop stelt. De schoolleiding wil deze visie expliciteren en omzetten in operationele doelstellingen voor alle vakgroepen.
- Momenteel ligt de verantwoordelijkheid voor het bepalen van de verhoudingen tussen basis- en uitbreidingsleerstof bij de afzonderlijke vakgroepen. Dat is ook het geval voor de afspraken inzake de evaluatie van de onderzoekscompetentie in het aso en van de vakattitudes.
- Voor het evalueren van en het rapporteren over gedragsattitudes werd een nieuwe, heldere en coherente visietekst en dito procedures ontwikkeld.
- Ondersteuning** Er bestaan duidelijke afspraken over het aantal rapportperiodes en de puntenverhouding dagelijks werk/examens. Voor enkele vakken kiest de school voor permanente evaluatie.
- De school verstrekt haar leraren via een aantal interne documenten duidelijke richtlijnen over de organisatorische en praktische aspecten van de evaluatiepraktijk, met inbegrip van de maatregelen voor leerlingen met leerstoornissen. Ook ouders en leerlingen zijn via het schoolreglement voldoende geïnformeerd over de evaluatie- en rapporteringspraktijk.
- De school maakt voor de eerste graad een planning van taken en toetsen op. Voor de andere graden gelden schoolbrede afspraken rond de spreiding en aankondiging van taken en toetsen.

De school vertrouwt op de professionaliteit van de leraren en vakgroepen voor het garanderen van de leerplangerichtheid, representativiteit en validiteit van de evaluatiepraktijk. Aan de begeleidingsdienst wordt gevraagd dit op te volgen. Bij afwijkende evaluatieresultaten stuurt de schoolleiding zelf bij.

De zeer gedetailleerde deliberatieprocedure biedt per leerjaar een houvast aan de klassenraad bij het attesteren, oriënteren en adviseren. De leraren volgen nascholing om inzicht te krijgen in het aanbod binnen de verschillende onderwijsvormen.

Doeltreffendheid Uit het erkenningsonderzoek blijkt dat de beoogde leerplangerichtheid, representativiteit en validiteit van de evaluatie verschillen tussen en binnen vakgroepen. Ook over de formatieve waarde van evalueren heerst nog geen eensgezindheid. Vakgroepen en leraren die hun evaluatiepraktijk een meer formatief en procesgericht karakter willen geven, worden hierin geremd door de bestaande puntenverhouding waarbij de examens veel zwaarder doorwegen dan het dagelijks werk.

De school hecht traditioneel veel belang aan de realisatie en evaluatie van een jaarwerk door de laatstejaars aso. De evaluatie van de onderzoekscompetentie wordt niet in alle poolvakken voldoende leerplangericht ingevuld. De onderzoeksopdrachten worden in de meeste poolvakken immers heel beperkt gehouden ten voordele van het jaarwerk, waardoor de procesevaluatie in de onderzoeksopdrachten vaak tekort schiet.

Ook blijkt dat veel vakgroepen worstelen met het evalueren van attitudes. Al te vaak nemen ze gedragsattitudes op in de evaluatie van het dagelijks werk. Voor het verrekenen van de vakattitudes zoeken ze naar objectieve en werkbare evaluatie-instrumenten.

Het deliberatiebeleid is een voorbeeld van goede praktijk. De deliberatieprocedure heeft een prospectief karakter en verzekert de gelijke behandeling van alle leerlingen, zonder de autonomie van de klassenraad uit te hollen. De motivering van de B- en C-attesten gebeurt uiterst grondig: alle positieve en negatieve elementen uit het leerlingendossier, en de aangeboden remediëring worden in overweging genomen. Uitgestelde beslissingen komen nog bijna uitsluitend voor in uitzonderlijke en individuele gevallen.

Ontwikkeling De schoolleiding is zich bewust van het bestaande spanningsveld tussen de traditie van het jaarwerk, en de verplichting om de decretale specifieke eindtermen inzake onderzoekscompetentie volwaardig te realiseren.

De vervanging sinds dit schooljaar van het vorige attituderapport door het zelfreflectiedocument “Goed bezig?” is grondig doordacht en wetenschappelijk onderbouwd.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Besluitvorming,	De pedagogische eenheid wordt geleid door een geëngageerd beleidsteam van twee directeurs, een adjunct-directeur en een kwaliteitscoördinator. De transparante en functionele taakverdeling wordt door het team op een flexibele en organische wijze gehanteerd. Dankzij hun jarenlange samenwerking en frequent structureel overleg is de gelijkgerichtheid binnen het team groot. Met uitzondering van de leerlingenbegeleiders heeft de school geen middenkader. Het beleidsteam vreest immers dat dit de laagdrempelige communicatie tussen de schoolleiding en het schoolteam zou bemoeilijken.
Deliberatie,	
Kwaliteitszorg,	
Leiderschap,	
Visieontwikkeling	

Dankzij haar laagdrempelige leiderschapsstijl slaagt het beleidsteam erin om de vinger aan de pols te houden en om het schoolteam via verschillende kanalen bij het beleid te betrekken. Naast de kwaliteitsraad, het lokaal overlegcomité (LOC) en het comité voor preventie en bescherming op het werk (CPBW) is er input vanuit individuele functioneringsgesprekken, algemene personeelsvergaderingen, vakwerkgroepen en dagdagelijks informeel overleg. De ontwikkeling van vernieuwende ideeën en initiatieven wordt sterk aangemoedigd en ondersteund.

De school heeft een visie op wat goed onderwijs is en legt duidelijke accenten op het vlak van didactiek, leerbegeleiding en professionele samenwerking. Ze relateert haar visie aan kernwaarden uit haar pedagogisch project en stuurt bij op basis van resultaten van intern kwaliteitsonderzoek alsook op basis van hedendaagse onderwijskundige inzichten en nieuwe regelgeving. Bij het ontwikkelen en bijsturen van haar visie bewaakt het beleid het evenwicht tussen sturing en participatie. Ondanks de duidelijke accenten is het een uitdaging voor het beleidsteam om nog sterker te focussen op 'de samenhang der dingen'. Er zijn visieteksten over zorg, gelijke onderwijskansen (GOK), leren en didactiek, evaluatie, vakoverschrijdende eindtermen ... , maar de samenhang is niet altijd expliciet. Bovendien wordt het begrip 'visie' niet altijd correct gehanteerd. Sommige visieteksten bevatten vooral praktische en organisatorische richtlijnen of blijven zo algemeen dat duidelijke en operationele doelen ontbreken.

Op het vlak van interne kwaliteitszorg bevindt de school zich in een unieke positie. Omwille van haar pioniersrol inzake kwaliteitszorg in het secundair onderwijs heeft ze een netwerk weten uit te bouwen met andere scholen en kan ze terugblikken op een traditie van cyclische kwaliteitszorg. Het kwaliteitsbeleidsplan geeft duidelijk aan welke facetten van het leiderschap, het beleid, de kernprocessen, de tevredenheid van ouders, leerlingen, personeel ... zullen bevraagd en in kaart gebracht worden. Ook de timing en de gebruikte instrumenten zijn in het overzicht geïntegreerd. Het beleidsteam heeft in de loop der jaren wel gemerkt dat de frequente interne bevestigingen in combinatie met de deelname aan externe onderzoeken en evaluaties leidt tot een zekere 'enquêtemoetheid' bij het personeel. Daarom heeft het de onderzoeksfocus naar een haalbaar niveau teruggebracht. De data-analyses worden op de kwaliteitsraad en het LOC vanuit een oplossingsgericht perspectief benaderd en in acties omgezet. Naast de gegevens uit perceptieonderzoek besteedt het beleid steeds meer aandacht aan outputgegevens en data over de beginsituatie van leerlingen. Het slaagt erin om met deze gegevens gericht aan de slag te gaan en zo gaandeweg de kwaliteit van de onderwijspraktijk en de leerlingenbegeleiding

bij te stellen. De school is overtuigd dat de outputgegevens die de overheid sinds kort ter beschikking stelt de interne kwaliteitszorg in de toekomst nog zullen versterken. Toch blijft het een uitdaging om die kwaliteitszorg consequent naar het vakkeniveau mee te nemen en op te volgen of alle vakgroepen er resultaatgericht mee aan de slag gaan.

Het sterk beleidsvoerend vermogen van de school is gebaseerd op krachtig leiderschap alsook op een traditie van open communicatie, kwaliteitsvolle afstemming tussen het lerarenteam en de leerlingenbegeleiding en zelfkritische interne kwaliteitszorg. Het onderwijskundig beleid kan rekenen op een breed draagvlak en een aanzienlijke gelijkgerichtheid van het schoolteam. Deze bevindingen worden bevestigd in de resultaten van een extern onderzoek over schoolleiderschap waar de school enkele jaren geleden aan deelnam.

Gelet op de beleidskracht en de veranderingsbereidheid van het schoolteam is het inspectieteam ervan overtuigd dat de school in staat is om haar tekorten zelf bij te sturen. Daarom krijgt de school een gunstig advies.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- de leerplanrealisatie voor geschiedenis in aso tweede graad en tso derde graad
- de leerplanrealisatie voor Latijn
- de leerplanrealisatie voor wiskunde in tso tweede en derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen
- de kwaliteitsvolle leerplanrealisatie, de attestering en de resultaten in het vervolgonderwijs

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- de preventieve en remediërende leerbegeleiding in de meeste vakken
- de ondersteuning van het schoolteam, de leerlingen en de ouders door de leerlingenbegeleiders
- de laagdrempeligheid ten aanzien van ouders
- het welbevinden van de leerlingen en het schoolteam
- de motivering van de B- en de C-attesten

Wat betreft het algemeen beleid

- de integratie van de interne kwaliteitszorg in de beleidsprioriteiten
- de aandacht voor hedendaagse onderwijskundige ontwikkelingen
- de aansturing van de deskundigheidsbevordering
- de laagdrempelige leiderschapsstijl
- het deliberatiebeleid

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- de infrastructuur voor een aantal doorgelichte vakken

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- de interne kwaliteitszorg op het niveau van de vakgroepen
- de evaluatiepraktijk voor een aantal doorgelichte vakken
- het didactisch gebruik van het digitaal leerplatform voor een aantal vakken
- het spanningsveld tussen het jaarwerk en de realisatie van de SET onderzoekscompetentie wegwerken

Wat betreft het algemeen beleid

- een resultaatgerichte opvolging van sommige vakgroepen

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- de leerplanrealisatie voor techniek in de A-stroom van de eerste graad.
- de leerplanrealisatie voor sociale en technische vorming in de basisoptie Sociale en technische vorming
- het wegwerken van de ernstige inbreuken en het voortdurend opvolgen van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor **de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor alle structuuronderdelen, VOET.
- voor **de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.
- voor **de overige erkenningsvoorwaarden**.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Trui VAN RIE de inspecteur-verslaggever	Hugo GEVAERT de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	